aut quicumque alii Sacerdotes ſecus egerint, etiam Deo Optim. Maxim. rationem reddituros eſſe, neque defuturam Epiſcoporum, & Ordinariorum juſtam, ac rigoroſam animadverſionem in contrafacientes, etiam Regulares, etiam Societatis Jeſu, facultate ipſis Epiſcopis, & Ordinariis per hoc Decretum per Sedem Apoſtolicam ſpecialiter attributa.

Et facta de præmiſſis omnibus, ac de verbo ad verbum relatione, Sanctitas Sua approbavit, ac præſens Decretum typis dari, ac publicari voluit. In quorum fidem, &c.

Datum Romæ 12. Februarii 1679.

F. CARD. COLUMNA PRÆF.

S. Archiepiſc. Brancac. Epiſc. Viterb. Secr.

Die 5. menſis Februarii 1679. præd. Decret. affixum, & publicatum fuit, &c.

DE IV. & V. PRÆCEPTO ECCLESIÆ.

Non celebrare nuptias tempor. prohib. Solvere decimas.

2937 NUptiæ, ſeu matrimonia, ex Trident. *ſeſſ. 24. cap.* 10. prohibentur fieri *ab Adventu uſque ad Epiphaniam, & a feria quarta Cinerum uſque ad octavam Paſchatis incluſive.* Dictis autem temporibus ſolum prohibentur ſolemnitates nuptiarum, adeoque poſſunt in illis ſponſalia, ac matrimonia ſine ſolemnitate celebrari, non tamen ſine licentia Ordinarii. Item poſſunt in illis matrimonia antea contracta conſummari; ſolum namque eſt prohibita ſolemnitas, & publica benedictio in Eccleſia, Maſtr. *diſput.* 20. *quæſt.* 6. *n.* 89. Bonacin. & alii, Clericatus *cap.* 112.

DECIMA

2938 E*St quota bonorum debita Miniſtris Eccleſiæ in ipſorum ſubſidium, & ſuſtentationem.* Solutio decimarum eſt facienda ex fructibus omnium rerum, juxta locorum conſuetudinem, quæ ſolet eſſe diverſa. Obligat ſub mortali, & ad reſtitutionem, niſi impotentia excuſet, quia fit ob Miniſtrorum Eccleſiæ laborem ad fidelium utilitatem applicatorum, atque in recognitionem ſupremi dominii Dei.

2939 Non ſolvere decimas proprie non eſt ſacrilegium, quia non eſt violatio rei ſacræ; nam decima eſt uſus rei temporalis ex juſtitia debitæ; contrahit tamen ultra malitiam injuſtitiæ, malitiam irreligioſitatis, ſeu irreverentiæ contra Deum; quia, ut advertit D. Thom. 2. 2. *qu.* 87. ſolutio decimarum eſt præcepta & fit ob duos titulos, nimirum in ſuſtentationem miniſtrorum Eccleſiæ, & in recognitionem ſupremi dominii Dei: ac proinde qui eas non ſolvit, duas malitias contrahit, injuſtitiæ contra juſtitiam commutativam, & irreligioſitatis contra Religionem. Maſtrius *diſp.* 12. *qu.* 2. *art.* 4. Leander *de Præc. Eccleſ. tract.* 6. Clericatus *cap.* 113.

PARS

PARS QUARTA.

De Sacramentis.

CAPUT I.

De Sacramentis in genere.

SACRAMENTUM.

2940 EX Divo Auguſtino: *Eſt ſignum rei ſacræ, ſeu forma viſibilis inviſibilis gratiæ*; ſed magis complete definitur a Scoto: *Eſt ſignum ſenſibile gratiam Dei vel effectum ejus gratuitum, ex inſtitutione divina, efficaciter ſignificans, ordinatum ad ſalutem hominis viatoris.*

2941 Dicitur, *gratiam, vel effectum ejus gratuitum*; ob Sacramentum Euchariſtiæ, quod ob prolationem formæ ſupra materiam panis, & vini, non cauſat gratiam inhærentem, ſed effectum gratuitum, nempe gratiam per ſe ſubſiſtentem, qui eſt ipſe Chriſtus ſub ſpeciebus panis, & vini; gratia vero inhærens non cauſatur, niſi poſtea, quando effectus gratuitus, videlicet Chriſtus ſub ſpeciebus recipitur: *v. n.* 2930.

2942 Dicitur, *ex inſtitutione divina*, quia Sacramenta novæ legis non cauſant gratiam ex opere operantis, ſed ex opere operato, idque ex inſtitutione Chriſti; ad differentiam Sacramentorum veteris legis, quæ non cauſabant gratiam, niſi ex opere operantis, nempe ex diſpoſitione operantis per contritionem; & ſolum ex ſe cauſabant quamdam ſanctitatem legalem externam, nempe idoneitatem ad hoc, vel illud faciendum, ſine qua reputabantur immundi; figurativam tamen noſtræ veræ ſanctitatis, & gratiæ: excepta Circumciſione, quæ non cauſabat gratiam, & delebat originale peccatum ex vi, & efficacia ſua, ſed intuitu profeſſionis fidei, & Chriſti venturi: per quod Circumciſio differt a Sacramentis novæ legis; quia hæc cauſant gratiam independenter ab omni figura, nec ex merito, aut diſpoſitione operantis, ſed ex vi, & efficacia propria, & ex meritis exhibitis paſſionis Chriſti.

2943 Sacramentalia *ſunt cæremoniæ quædam ab Eccleſia inſtitutæ ad ordinatum, & ſolemnem ritum Sacramentorum.* Talia ſunt, *Oratio Dominica, aſperſio aquæ benedictæ, largitio eleemoſynæ, benedictio Epiſcopi, &c.* Hæc a Sacramentis differunt, quia venialia remittunt non ex natura ſua, & ex opere operato, quia pro illis nullibi conſtat de inſtitutione Chriſti; ſed ex opere operantis, quatenus ex impetratione Eccleſiæ excitant in nobis motum internum virtutis pœnitentiæ venialium; qui motus internus ſufficit, quod ſit pœnitentia formalis, vel virtualis, vel quia referat uſum ſacramentalium ad talem finem, ita Scotus *in 4. diſt.* 21. *q.* 1. *litt. E.* Quique effectus non eſt infallibilis, quia non eſt fundatus in aliqua promiſſione, ſed impetratione; qua ratione pluribus orationibus & cæremoniis utitur in benedictione aquæ, &c. ita Maſtrius.

2944 Et quamvis martyrium conferat primam gratiam ex opere operato ex promiſſione Chriſti: *Qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo*: item; *Qui perdiderit animam ſuam propter me, inveniet eam*: non eſt tamen Sacramentum; quia non eſt a Deo inſtitutum in ſignum commune gratiæ, nec eſt actio quædam ſacra ad Dei cultum ordinata; ſed paſſio, quæ ex ſpeciali privilegio Chriſti habet gratiam conferre patienti.

2945 Inſtitutor igitur Sacramentorum eſt Chriſtus, ut Deus tamquam cauſa principalis, ut homo tamquam inſtrumentalis, ſeu miniſterialis; quia ſicut Deus ſolus ut cauſa principalis poteſt producere gratiam; ita ſolus Deus poteſt ſignum inſtituere, quod illam ſignificet.

2946 Dicitur, *efficaciter ſignificans*, quia Sacramentum non eſt ſignum ſpeculativum ſignificans id, quod cauſatum ſupponitur, ut fumus ſignificat ignem, ſed ſignum practicum efficax, quatenus efficaciter cauſat gratiam, quam ſignificat, ſi non ponatur obex ex parte recipientis. Cauſat autem gratiam, vel phyſice, ut vult D.Th. vel moraliter, ut docet Scotus, de quo Scholaſtici.

DE MATERIA, FORMA, ET INTENTIONE.

2947 SAcramenta ſunt quædam compoſita moralia, ac proinde ad ſimilitudinem compoſiti phyſici, conſtant rebus tamquam materia, & verbis, aut aliquo illis æquivalente, tamquam forma; inſuper intentione miniſtri. Res dicuntur materia; quia ſunt indifferentes, & paſſive ſe habent ad hoc, vel illud ſignificandum; verba dicuntur forma, quia res ad hoc ſignificandum determinant, ſic in Baptiſmo aqua, quæ eſt indifferens ad hanc, vel illam ablutionem ſignificandam, eſt materia; verba autem: *Ego te baptizo*, eam determinant ad ſignificandam ablutionem ſpiritualem.

2948 Materia & forma ſunt partes eſſentiales Sacramenti; intentio vero Miniſtri eſt conditio ſine qua non, ita ut ſine ea Sacramentum ſit invalidum, quia Sacramentum debet exerceri modo humano, adeoque debet eſſe volitum. Intentio Miniſtri debet eſſe actualis, aut virtualis, quam vide in 3. *tom. n.* 207. *& ſeq.*

2949 In recipiente adulto requiritur intentio, quæ ſufficit, quod ſit habitualis: non ſic in Miniſtro; quia plus requiritur ad agendum, quam ad recipiendum; unde in recipiente ſufficit, ut aliquando intenderit, & numquam revocaverit, ſeu ut non intelligatur repugnare Sacramento, quod recipit. Maſtrius cum aliis: *v. Propoſ.* 28. *ab Alex. VIII. damn.*

2950 Materiæ & formæ Sacramentorum fuerunt omnes a Chriſto inſtitutæ, ſed non ſingulæ in particulari, & in ſpecie; aliquæ namque fuerunt a Chriſto inſtitutæ in genere determinandæ in particulari, & in ſpecie ab Apoſtolis, vel Eccleſia, quæ in particulari uſurparet rem ſenſibilem, & verba apta ad exprimendam ſignificationem illam, ad quam exprimendam fuerunt Sacramenta illa a Chriſto inſtituta; ita Doctores com. Maſtrius *diſp.* 16. *n.* 16. Gonet. *de Sacr. in man. tract.* 2. *cap.* 2. *& tract.* 6. *cap.* 3. Gobat *tom.* 1. *tract.* 8. *n.* 51. *v. tom.* 3. *n.* 166.

2951 Si circa materiam aut formam fiat mutatio ſubſtantialis, Sacramentum eſt invalidum, quia materia & forma fuerunt a Chriſto inſtitutæ. Validum vero eſt, licet regulariter illicitum, ſi mutatio ſit accidentalis. Mutatio tunc dicitur ſubſtantialis, quando ſecundum communem uſum, & exiſtimationem, non manet eadem res in ſubſtantia, nec eadem ſignificatio in verbis. Hinc invalidum eſt Sacramentum ex defectu materiæ, ſi conſecretur materia cruda, aut ſi quis baptizet aqua artificiali; quia ſecundum communem uſum, & exiſtimationem, nec illa eſt panis, ſed vulgo *paſta*, nec iſta eſt aqua elementaris; validum eſt, ſi panis ſit ater, non albus, & aqua ſit calida; quia eſt mutatio accidentalis; *v. tom.* 3. *n.* 166. *&* 196.

2952 Invalidum eſt ex parte formæ, ſi magna fiat verborum interruptio, ut moraliter non connectantur; vel ſi forma proferatur diviſim a pluribus, v. g. unus dicat, *Ego te baptizo*, alius: *In Nomine Patris, &c.* quia tunc ſunt duæ formæ, & ſenſus falſus; validum vero, ſi dicat: *Ego te baptizo in nomine Patris, qui te creavit, &c.* quia mutatio eſt accidentalis; ita Maſtr.

2953 Item ad valorem Sacramenti requiritur ſimul-

tas,

tas, quæ (ut advertit Scotus *in 4. diſtinct. 6. qu. 3. litt. B.*) ſufficit, quod ſit moralis, ſicut Sacramentum eſt compoſitum morale, & tanta quanta in actibus humanis, tanta ſcilicet quanta judicio prudenti ſufficit ad verificandam verborum ſignificationem. Non poteſt autem certa tradi, ſed propinquitas temporis debet eſſe major, vel minor, juxta varias Sacramentorum conditiones.

2954 In confectione *Euchariſtiæ*, materia debet eſſe præſens, quia hoc indicant pronomina demonſtrativa, *Hoc*, *Hic*. In Sacramento *Pœnitentiæ*, admitti poteſt major diſtantia temporis inter accuſationem, & abſolutionem, quia eſt actus judicii, in quo accuſatio præcedit ſententiam. Sic in *Matrimonio* multo majus tempus intercedere poteſt inter conſenſum unius, & alterius conjugis, quantum ſufficit, ut unus cenſeatur moraliter permanere: ut in cæteris contractibus. Denique *in Baptiſmo*, *Confirmatione*, *Ordine*, *& Unctione*, talis conjunctio requiritur, ut dum Miniſter verba profert, cenſeatur moraliter lavare, &c. ad quod ſufficit, quod materia & forma ſint ſimul quoad aliquas ſui partes, nempe ut non finiatur, v. gr. ablutio priuſquam incipiant verba, vel ut non finiantur verba, priuſquam incipiat ablutio. Ita Maſtrius.

MINISTER SACRAMENTORUM

2955 DEbet eſſe in gratia. Si ſit in mortali, illicite & ſacrilege conficit, ſed valide: pro Euchariſtia conficienda, & recipienda debet præmittere confeſſionem; pro aliis Sacramentis exercendis ſufficit contritio putata: *v. tom. 3. n. 279.*

2956 Si Sacramentum conficiat ex pravo fine, ſacrilegium committit; ſed valide conficit, ſi habeat intentionem faciendi, quod Eccleſia intendit.

2957 Sacrilegium committit, ſi adminiſtrationem Sacramenti ſimulet, etiam ſi metus gravis id urgeat, ſive ſimulatio ſit formalis, facta ſcilicet cum intentione decipiendi, ſive materialis, facta ſine intentione decipiendi, ſed alio fine. Quia talis ſimulatio eſt gravis irreverentia facta Deo, & Sacramentis; quoniam fingit ſe diſpenſare merita Chriſti, ac proinde illudit Chriſto; & propterea ſimulatio in Sacramentis eſt ab intrinſeco mala, & hac ratione non excuſat metus gravis.

2958 Suadetur ex *cap. de homine, de celebr. Miſſ.* ubi Innoc. III. damnat factum cujuſdam Sacerdotis, qui ex quo reperiebatur indignus, & adſtrictus ad celebrandum, ad ſatisfaciendum populo, finxit celebrare, & ſuppreſſis verbis conſecrationis, non conſecravit, ſed panem & vinum purum ſumpſit; factum, inquam, damnat his verbis:

Cum ergo falſa ſint abjicienda remedia, quæ veris ſunt periculis graviora, licet is, qui pro ſui criminis conſcientia reputavit ſe indignum, peccet graviter, ſi ſe ingerit irreverenter ad illud; gravius tamen videtur offendere, qui ſic fraudulenter illud præſumpſerit ſimulare; cum ille in ſolius miſericordis Dei manum incidat, iſte vero non ſolum Deo (cui non veretur illudere) ſed populo, quem decipit, ſe adſtringat.

2959 Hinc reſolves. 1. Si hæreticus minaretur mortem Sacerdoti, niſi totum panem in platea venditioni expoſitum conſecraret, non liceret Sacerdoti proferre verba conſecrationis ſine intentione conſecrandi. 2. Si pœnitens abſolutione indignus minaretur mortem Confeſſario, niſi diſtincte verba abſolutionis proferat, non poſſet ea proferre ſine intentione abſolvendi. Ita Cardenas *d. 21.* qui *num. 63.* addit, quod talis Confeſſarius, ad mortem vitandam, poſſet tunc dicere verba abſolutionis: *Ego te abſolvo*, cum intentione abſolvendi a cenſuris, pronunciando ſubmiſſa voce *a cenſuris*, & reticendo *a peccatis*; quia hoc pacto non eſt forma ſacramentalis.

2960 Concedit autem, quod Confeſſarius, qui pœnitentem abſolutione indignum reperit, quatenus, *v. gr.* eſt in occaſione proxima peccati, quam non vult relinquere; ne prodat apud adſtantes pœnitentis indignitatem, poſſit obmurmurando recitare *Pater noſter*, &c. quia ea non eſt in rigore ſimulatio Sacramenti, nam omnino materialiter ſe habet ad Sacramentum, nec ſunt verba abſolutionis, unde proprie eſt medium ad vitandam fractionem ſigilli, ad quod Confeſſarius de jure divino tenetur, & deceptio adſtantium, quæ ſequitur, non intenditur, ſed permittitur, ita ille: *v. Propoſ. 29. ab Innoc. XI. damn.*

2961 Nec licet a malo miniſtro non tolerato, ſed ab Eccleſia interdicto, Sacramenta petere, niſi in articulo mortis, ſi non ſit alius Sacerdos. Item nec licet ea petere a malo miniſtro tolerato, quem tibi certo conſtat eſſe in mortali, niſi ſit expoſitus, vel ei incumbat ex officio miniſtrare: v. gr. ſi ſit Parochus, vel urgeat neceſſitas, quia id eſſet ad peccatum inducere, & cooperari. In dubio autem eſt præſumendus bonus: *v. n. 371.*

EFFECTUS SACRAMENTORUM.

2962 OMnia Sacramenta novæ legis conferunt gratiam habitualem, ſeu ſanctificantem, ſive primam, ut Baptiſmus, & Pœnitentia, ſive ſecundam, videlicet augmentum gratiæ præhabitæ, ut reliqua Sacramenta: ut autem hunc gratiæ effectum conferant, requiritur, ut non ponatur obex ex parte ſuſcipientis, ſuſcipiens enim adultus debet eſſe diſpoſitus ad Baptiſmum, & Pœnitentiam ſaltem per attritionem, ad reliqua vero Sacramenta, per gratiam, unde pro reliquis ſuſcipiendis debet eſſe in gratia. Hinc Baptiſmus, & Pœnitentia dicuntur *Sacramenta mortuorum*, reliqua vero dicuntur *Sacramenta vivorum*, nam Baptiſmus, & pœnitentia conferuntur homini exiſtenti in peccato, quod ſi eſt mortale, eſt mors animæ. Cætera autem conferuntur homini exiſtenti in gratia, quæ eſt vita animæ: *v. num. 3930. & in tom. 3. n. 12.*

2963 Ultra gratiam ſanctificantem communem, Sacramenta cauſant gratias particulares ab illa diſtinctas, quæ dicuntur gratiæ Sacramentales, & *ſunt particularia quædam auxilia, quæ Deus opportuno tempore dare decrevit Sacramenta debite recipientibus.*

2964 Et in ſpecie. Per Baptiſmum regeneramur. Per Confirmationem roboramur ad fidem Chriſti conſtanter confitendam.

Per Euchariſtiam conferuntur ſubſidia ad perſeverandum in gratia, & tentationes vincendas.

Per Pœnitentiam pœna æterna commutatur in temporalem. Per Extremam unctionem conferuntur auxilia ad reſiſtendum tentationibus in mortis articulo occurrentibus.

Per Ordinem conferuntur auxilia ad digne exequendum Miniſteria ſacra. Et per Matrimonium auxilia ad ejus ſuſtinenda onera, & prolem recte educandam.

2965 Ultra effectum gratiæ, Baptiſmus, Ordo, & Confirmatio imprimunt characterem in anima, qui eſt indelebilis: non ſic reliqua, ac proinde priora tria ſunt irreiterabilia, ut non valeant ſine ſacrilegio reiterari, reliqua vero poſſunt reiterari.

2966 Character, *eſt ſignum quoddam ſpirituale, quod animæ imprimitur.* Eſt veluti ſigillum indelebile, quod ab anima per peccatum non deletur: imo in ea permanet poſt mortem; ſive beata ſit, ad ſplendorem, ſive damnata, ad confuſionem: *vid. tom. 3.*

NUMERUS, ET SUBJECTUM.

2967 SAcramenta novæ legis ſunt ſeptem: *Baptiſmus*, *Confirmatio*, *Euchariſtia*, *Pœnitentia*, *Extrema Unctio*, *Ordo*, *& Matrimonium*. Eſt de fide,

de, ex Trident. *ſeſſ. 7. can.* 1. Fuerunt inſtituta ſeptem per analogiam inter vitam corporalem, & ſpiritualem. Hinc 1. Generationi correſpondet: *Baptiſmus*. 2. Augmento: *Confirmatio*. 3. Nutrimento: *Euchariſtia*. 4. Medicinæ poſt Morbum: *Pœnitentia*. 5. Adjutorio ad tollendas reliquias morbi: *Extrema-Unctio*. Reliqua duo ſpectant ad perfectionem Reipublicæ Chriſtianæ: *Ordo* namque ordinatur ad propagationem ſpiritualem: *Matrimonium* vero ad propagationem corporalem.

2968 Subjectum capax Sacramentorum eſt ſolus homo viator, quia pro ejus ſalute fuerunt a Chriſto Sacramenta inſtituta, ut ex definitione: *num. 2940. vid. tom. 3. num. 17.*

Scotus *in 4. diſt. 1. quæſt. 2. litt. F, diſt. 3. quæſt. 2. lit. M, N, d. 8. quæſt. 1. litt. H, d. 26. quæſt. unic. litt. K, d. 40. quæſt. unic. litt F, d. 1. quæſt. 3. litt. L, d. 2. quæſt. 1. lit. F, d. 1. quæſt. 5. litt. A, d. 2. quæſt. 2. litt. C, d. 1. quæſt. 5. litt. A, d. 6. quæſt. 10. litt K, d. 1. quæſt. 3. litt. D, d. 2. quæſt. 1. litt. D, E*, Maſtrius *diſput.* 16. Joan. la Crux, *pag.* 280. Leander *de Sacr. tract.* 1. Tambur. *tom.* 2. *lib.* 1. Buſemb. *lib.* 6. *tract.* 1. Clericatus *cap.* 114.

CAPUT II.

De Baptiſmo.

2969 BAptiſmus communiter definitur cum Mag. *Eſt Ablutio corporis exterior, facta ſub præſcripta forma verborum;* melius ex Catechiſmo Trid. *Eſt Sacramentum regenerationis per aquam in verbo.*

2970 Eſt Sacramentum neceſſarium ad ſalutem neceſſitate medii, in re, aut ſaltem in voto, ſi non poſſit adhiberi in re.

Neceſſarium neceſſitate præcepti eſt illud, quod eſt neceſſarium, in quantum præceptum eſt, & ad vitandum peccatum: hinc ab eo excuſat involuntarium. Neceſſarium vero neceſſitate medii eſt illud, quod habet influxum in ſalutem, ſine quo ſalus nullo modo obtineri poteſt, ita ut in tantum ſit præceptum, quia medium neceſſarium; hinc ab eo involuntarium non excuſat, adeoque infantes decedentes ſine Baptiſmo non ſalvantur.

Sacramentum igitur Baptiſmi eſt neceſſarium neceſſitate medii, & præcepti, ut conſtat ex Joan. 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non poteſt introire in regnum Dei.*

2971 Eſt triplex: *Flaminis*, *Flaminis*, *& Sanguinis*. Baptiſmus *Fluminis*, eſt Baptiſmus per aquam jam definitus, qui eſt in re, & proprie Baptiſmus. *Flaminis*, eſt dolor perfectus peccatorum, ſeu contritio cum voto, ſeu propoſito recipiendi Baptiſmum in re. *Sanguinis*, eſt martyrium. Uterque ſupplet, & gerit vices baptiſmi fluminis, conferendo remiſſionem omnium peccatorum, tam actualium, quam originalis, quando Baptiſmus fluminis adhiberi non poteſt; *v. n. 2944.*

MATERIA, ET FORMA.

2972 M*Ateria remota* Baptiſmi eſt aqua elementaris ex fontibus, fluminibus, puteis, ſtagno, mari, etiam ſi per meatus ſulphuris tranſierit, &c. apta communi uſui ablutionis. Hinc non ſufficit ad valorem. 1. Aqua artificialis, nempe aqua roſacea, aut alia deſtillata. 2. Nec jus carnium, &c. ebullitione peracta, quia per ebullitionem aqua tranſit in ſubſtantiam cibi, ut non ſit amplius aqua elementaris, ablutioni juxta communem uſum apta; hac ratione jus carnis frangit jejunium. 3. Nec nix, aut gelu, niſi aliquo modo liqueſiant, & fiant apta ad abluendum, quia tunc ſunt aquæ elementares.

Eadem ratione aqua ex ſalis humiditate reſoluta eſt materia valida, ſi ſit ex ſale maris: quia eſt aqua naturalis, quæ antea erat coagulata, ſicut aqua ex nive, Minime, ſi ſit ex ſale petræ; quia non eſt ſal ex aqua. Non obſtat autem valori ſi ſit calida, colorata, turbida, quamdiu eſt vera aqua ad abluendum apta; quia ſunt pura accidentia, non variantia ſubſtantiam materiæ; ſecus ſi ſit ita mixta, ut non amplius ſit aqua, cujuſmodi eſt lixivium: *v. num. 75.*

2973 Certum eſt, liquorem ex vite, arbore, &c. ſalivam, & ſudorem non eſſe materiam aptam.

2974 *Materia proxima* eſt ablutio corporis, quæ debet eſſe ſenſibilis, ut aqua corpus tangat. Ablutio fieri poteſt tripliciter: 1. *Per immerſionem* alicujus partis corporis baptizandi in aquam: 2. *Per Effuſionem* aquæ in corpus; ut in Eccleſia Latina: 3. *Per aſperſionem*. Ordinarie loquendo aqua debet eſſe benedicta, & pars corpors abluenda debet eſſe caput, aut aliqua pars principalis; alias eſſet mortale. In caſu vero neceſſitatis, ſufficit quælibet aqua, juxta *num. 2972.* & quælibet pars corporis.

2975 Si ablutio fiat in digito, pede, in ſolis capillis, aut ſi abluatur infans ſecundina circumdatus, aut ſi ablutio fiat per unam, vel duas guttas aquæ, dubius eſt Baptiſmus, quia dubium eſt, an vere dicatur ablui corpus, & homo, ac proinde extra caſum neceſſitatis eſt illicitus; imo ſic in caſu neceſſitatis collatus, eſt poſtea ſub conditione repetendus: *Si non es baptizatus, ego te baptizo, &c. v. a num. 75.*

2976 In caſu neceſſitatis, ſeu quando infans eſt in periculo mortis, ſi antequam fuerit egreſſus, appareat ſolum caput, poteſt Baptizari in capite. Imo ſi infans videatur moriturus, etiam intra uterum baptizari poterit, ſi obſtetrix ſit adeo perita, ut manu intra matris uterum illata, ſupra infantis corpus poſſit aquam perſundere: ita Arſdeckin.

2977 Infans in periculo mortis, ſi non adſit aqua, non poteſt projici in puteum, quia non ſunt facienda mala, ut eveniant bona: at ſi fiat, erit valide baptizatus.

2978 *Forma*, in Eccleſia Latina ſunt hæc verba: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen;* in Eccleſia Græca: *Baptizetur ſervus Chriſti in nomine Patris, &c.* habetur ex verbis Chriſti, Matth. 28. Certus eſt, & tutus ſub hac forma: *Ego te abluo in nomine, &c. Ego te lavo, &c.* Validus eſt ſub forma Dalmatina: *Ego te Chriſtizo:* Vel: *Ego te Chriſtianum facio*, ſi hæc verba ſignificent, *Ego te abluo*, vel *te baptizo*. Clericatus *cap.* 115. *n.* 19.

2979 Invalidus eſt Baptiſmus. 1. Sub hæc forma: *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, prætermiſſis illis: *Ego te baptizo*, quia non exprimitur actio abluendi: *vid. Propoſ. 28. ab Alexand. VIII damn.* 2. Sub hac forma: *Ego te baptizo in nominibus Patris, &c.* vel ſi dicatur: *In nomine Patris, in nomine Filii, & in nomine Spiritus Sancti;* quia non exprimitur unitas eſſentiæ, ſed multiplicantur nomina. 3. Sub hac: *Ego te baptizo in nomine Sanctiſſ. Trinitatis, vel in nomine Chriſti:* quia eſt neceſſaria explicita expreſſio perſonarum. 4. Sub hac: *Ego te baptizo cum Patre, cum Filio, & cum Spiritu Sancto:* quia variatur ſignificatio; nam particula, *Cum*, ſignificat ſocietatem miniſterii. 5. Sub hac: *Ego te baptizo ex parte Patris, ex parte Filii, & ex parte Spiritus Sancti:* quia etiam variatur ſignificatio; nam baptizans exprimitur non tamquam miniſter principalis, ſed tamquam procurator.

2980 Dubius eſt Baptiſmus, & inde repetendus, ſub hac forma: Ego te baptizo in nomine genitoris, geniti, & procedentis ab utroque. 2. In Patre, & Filio, & Spiritu Sancto. 3. In uno Deo Patre, & Filio, & Spiritu Sancto. 4. In virtute Patris, &c. 5. Si omittatur ly, *Sancti*. Vel ſi omittatur ly, *In*. 6. Si perſonæ exprimantur ordine inverſo. Eſt certe invalidus etiam in caſu neceſſitatis per ſolos nutus ſine verbis, etiam per mutum.

2981 Baptiſmus ſub hac forma ab obſtetrice Sicula in

in neceſſitate factus: *Io t' ingravatto in nome del Padre, e del Figlio, e dello Spirito Santo*, videtur, validus; quia *ingravattare* eſt verbum Græcum, quod probabiliter cenſetur, quod ſignificet *lavare*. At rite Tambur. cum pronunciat invalidum: quia licet ſignificatio probabiliter ſit talis, in Sicilia tamen ex communi uſu, & acceptione, verbum illud *ingravattare* non ſignificat actum ablutionis, ſed totum aggregatum facti in repentina neceſſitate.

2982 Hæretici, qui convertuntur ad fidem, non ſunt ſub conditione rebaptizandi, niſi adſit dubium, an adhibita fuerit debita materia, aut forma. Immo nec ſuppleri ſolent cum illis cæremoniæ, ad vitandum ſcandalum, ne rudes putent, Baptiſmum ab hæreticis ſub debita materia, forma, & intentione collatum, eſſe invalidum.

MINISTER

2983 DEbet eſſe diſtinctus, quia idem non poteſt generare ſeipſum. Miniſter ſolemnitatis eſt Sacerdos ſolus, cui ex officio incumbit, nempe Parochus, & ex ejus commiſſione, aut defectu quilibet alius Sacerdos, qui in aliquo caſu poteſt eſſe Diaconus; extra caſum vero neceſſitatis nulli alteri licet ſine mortali; validus autem eſſet Baptiſmus.

2984 In caſu neceſſitatis, videlicet in probabili periculo, quod quis moriatur ſine Baptiſmo, ni ſtatim baptizetur, validus ſimul, & licitus miniſter hujus Sacramenti eſt quilibet homo uſum rationis habens, debitam materiam, & formam adhibens, cum intentione faciendi id, quod Eccleſia intendit, ſive Sacerdos ſit, ſive Diaconus, ſive Subdiaconus, ſive Clericus, ſive Laicus, ſive vir, ſive fœmina, ſive fidelis, ſive infidelis, ſive excommunicatus. Præfatum ordinem ſine rationabili cauſa pervertere eſt peccatum mortale ſi adſit injuria gravis, ut ſi præſente, & volente Parocho, baptizet ſimplex Sacerdos, aut præſente Sacerdote laicus; veniale vero, ſi injuria ſit levis, ut ſi præſente viro laico baptizet fœmina. At nullum erit peccatum, ſi major ſit præſens, ſed non velit; vel ſi minor faciat id inadvertentia, conturbatione, quia eſt propior: quæ in his caſibus repentinis contingere ſolent.

2985 Sic dato Baptiſmo, ſi baptizatus vivat, ſolum ſupplendæ ſunt a Parocho cæremoniæ, & ſolemnitates in publico Baptiſmo ſolitæ, ſi adſit certitudo, quod fuerint adhibitæ, debita materia, forma, & intentio, quæ ſi certo non conſtent, eſt reiterandus ſub conditione.

Non licet recipere Baptiſmum ab hæretico: imo adultus ab eo recipiens eſt irregularis, & ad Ordines promoveri non poteſt, ex *cap. Qui in qualibet* 1. *quæſt.* 7. *cap. Ventum* 1. *quæſt.* 1. niſi baptizatus fuiſſet infans,; aut in periculo mortis; Hæreticus enim, & infidelis, ex Trident. *ſeſſ.* 7. *can.* 4. valide baptizat, ſi intendat facere, quod facit Eccleſia. Clericatus *cap.* 115. *num.* 39 *&* 53.

Imo baptizatos a Calviniſtis eſſe vere baptizatos, ita ut non ſint iterum baptizandi, etiam ſub conditione, habetur ex Declar. S. Congr. Conc. apud Fagn. *lib.* 1. *Decr. c. Quoniam* 13. *conſtit. num.* 24.

2986 Validus eſt Baptiſmus, ſi miniſter credat ſe baptizare maſculum, cum ſit fœmina; quia errat ſpeculative, non practice; nam practice ſuam intentionem dirigit in perſonam præſentem. Sicut valide abſolvit Confeſſarius pœnitentem, quem putabat maſculum, cum ſit fœmina.

2987 Hac ratione Fenech. *de forma bapt. num.* 30. *cum pluribus addit*, quod in caſu, quo Epiſcopus ante ordinationem admoneat juxta ritum Pontificalis: *Se non intendere ordinare excommunicatum, irregularem, clericum alterius diœceſis ſine legitimis dimiſſoriis, &c.* ſi quis ex his ad Ordines accedat, valida ſit ordinatio, & non repetenda; quia in particulari, & practice ordinare intendit hunc præſentem; adeoque proteſtationem illam eſſe ad terrorem, ut ſi quis talis ſit, recedat, & non illicite ordinetur.

Id tamquam longe probabilius, cum multis tenet Leander *tract.* 6. *de Ord. diſp.* 4. *quæſt.* 6. & probat his verbis; *Quod inde evidenter colligitur, quia poſt talem proteſtationem ſtatim ſolet ordinandos a quacumque excommunicatione abſolvere, & ab omni irregularitate diſpenſare, ad effectum dumtaxat Ordines valide ſuſcipiendi, ut habetur in Pontificali: Teque abſolventes ad effectum præſentium aſſequendum.* Hæc l cand. Idem docet Tamb. *tom.* 1. *lib.* 3. *c.* 3. §. 5. *n.* 26. Gobat. *tom.* 1. *de Ord. tract.* 8. *n.* 704. Unde id eſt moraliter certum.

2988 Unus in neceſſitate poteſt per aſperſionem baptizare plures, utendo hac forma: *Ego vos baptizo, &c.* quia non mutatur nec forma, nec ſenſus, nam ly *vos* idem eſt, ac *te, & te.*

2989 Item valide duo ſimul baptizant, ſi quilibet abluat, & formam proferat, ac independenter ab intentione alterius, ſicut in Miſſa ordinationis omnes Sacerdotes conſecrant.

2990 Invalide autem, ſi unus ſolum abluat, alter ſolum formam proferat; ut contingeret, ſi quis eſſet baptizandus, & non adeſſent, niſi duo, unus ſine lingua, alter ſine manibus, quia tunc forma redditur falſa; nam non dicitur cum veritate baptizare, & abluere, qui ſolum dicit: *Ego te baptizo, ſeu abluo*; non tamen ipſe, ſed alius abluit.

SUBJECTUM BAPTISMI

2991 E*St omnis homo natus. Monſtrum ex viro, & muliere genitum, eſt baptizandum, quia conſtat corpore, & anima rationali. Si conſtet, quod habeat duas animas, is eſt baptizandus; tale eſt, ſi habeat duo capita, aut duo corpora diviſa. Si dubitetur, an duas habeat animas, ut ſi habeat duo capita cum uno pectore, aut duo pectora ſub eodem capite, huic duplex baptiſmus conſerri debet, unus abſolute in illa parte, in qua perfectius apparet caput, alius ſub conditione in altera parte; Si non es baptizatus, vel ſi es capax: Ego te baptizo, &c.* Hæc Fenech.

2992 Filii Chriſtianorum baptizari debent non expectato rationis uſu, etiam invitis parentibus, ſi id forte contingat. Idem dico de filiis infidelium jam baptizatorum, qui, verbi gratia, apoſtataverunt a fide; quia ſicut Eccleſia poteſt ipſos parentes cogere pœnis ad ſervandam fidem; ita poteſt ab ipſis filios eripere, & baptizare.

2993 Filii vero infidelium nunquam baptizatorum valide baptizantur, invitis parentibus, ſed illicite, ſi parentes non ſint ſub dominio Principum Chriſtianorum, vel ſi ſolum ſint tributarii, aut vaſalli, ob periculum ſubverſionis. Tum quia per hoc, quod ſint vaſalli, non amittunt juriſdictionem, & poteſtatem dominativam in filios.

Licet autem eos baptizare, ſi ipſi pueri poſt uſum rationis petant, aut ante uſum rationis ſint in periculo vitæ jam jam morituri; quia tunc ceſſat periculum ſubverſionis.

2994 Item licet eos baptizare, invitis parentibus, ſi parentes ſint mancipia Chriſtianorum; quia tunc domini dominium habent, tam in parentes, quam in filios, ut eos vendere poſſint, & ſeparare.

2995 Denique poſſunt, invitis parentibus, baptizari, ſi unus parentum ſit fidelis, quia proles ſequitur originem parentis Chriſtiani, cujus conditio eſt melior; ac proinde ratione originis ſit ſubditus Eccleſiæ.

DISPOSITIO SUBJECTI.

2996 IN infantibus ante uſum rationis, & in perpetuo amentibus a nativitate intentionem, & diſpoſitionem ſupplet Eccleſia, ob eorum incapacitatem;

unde nulla in illis requiritur diſpoſitio moralis, tam ad valide, quam ad fructuoſe recipiendum Baptiſmum.

2997 In adultis vero ſunt neceſſariæ tres diſpoſitiones, 1. eſt *Conſenſus internus*: quia Deus neminem invitum vult ſuæ familiæ adſcribi: habetur ex Prov. 23. *Filii præbe mihi cor tuum*: 2. *Eſt fides*, juxta illud Matth. ultim. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, &c.* quæ fides ante Baptiſmum ſufficit, quod ſit actualis: 3. diſpoſitio neceſſaria in adultis, qui cum originali mortale aliquod conjunctum habent, eſt *pœnitentia*, ſeu dolor peccatorum commiſſorum, qui ſufficit, quod ſit attritio: habetur ex Actorum: 2. *Pœnitentiam agite, & baptizetur unuſquiſque veſtrum in remiſſionem peccatorum.*

2998 Hæ tres diſpoſitiones ita ſe habent, ut ſola prima ſit neceſſaria ad Baptiſmum valide ſuſcipiendum; reliquæ autem duæ ſolum ſint neceſſariæ ad Baptiſmum fructuoſe ſuſcipiendum, nempe cum affectu gratiæ; unde ſi quis adultus ſine actu fidei, & doloris peccatorum commiſſorum Baptiſmum ſuſciperet, valide eum ſuſciperet, quia characterem reciperet; non tamen fructuoſe, quia non reciperet gratiam, & cæteros effectus ex illa pendentes; recedente vero fictione, nempe poſitis actu fidei, & doloris, gratiam, & cæteros effectus reciperet abſque reiteratione Baptiſmi, ex vi præteriti Baptiſmi; quia Sacramentum irreiterabile non debet carere ſuo fructu, recedente fictione recipientis: *vid. num.* 3085.

2999 Ubi nota, quod quando dicitur, quod ficte recipiens Baptiſmum, recedente fictione, gratiam acquirat; nomine *fictionis* non intelligitur defectus primæ diſpoſitionis, nempe conſenſus interni; quia ſic neque valide Baptiſmum reciperet; ſed defectus actuum fidei, & doloris.

3000 Hinc qui vi, vel metu ductus Baptiſmum ſuſcepit, valide ſuſcepit, ſi habuit intentionem illum vere ſuſcipiendi, quia metus non tollit intentionem, & voluntarium ſimpliciter.

3001 Validus eſt Baptiſmus collatus amenti, aut dormienti, ſi ante, dum intervallum rationis habuit, petiit, quia ſufficit intentio habitualis: *v. n.* 2949.

EFFECTUS BAPTISMI

3002 SUnt 1. gratia habitualis, ſeu habitus charitatis; infunduntur enim in ſuſceptione Baptiſmi tres habitus ſupernaturales, Fides, Spes, & Charitas, per quam gratiam deletur peccatum originale, una cum omnibus actualibus ante Baptiſmum commiſſis.

2. Eſt remiſſio totius pœnæ. Baptiſmum enim delet omnem culpam, & pœnam; eſt de fide definitum in Concil. Florentin. *baptizatis non imponi ſatisfactionem pro peccatis præteritis.*

3. Eſt character, quo ſignatur intra familiam Chriſti. Item conjungit moraliter hominem cum Chriſto, tamquam membrum cum capite, eumque ſubjicit juriſdictioni Eccleſiæ.

Denique eſt janua omnium Sacramentorum, *vid. tom.* 3. *num.* 19. ita ut non baptizatus non poſſit valide ad Ordines promoveri: *vid. Propoſit.* 19. *ab Alex. VIII. damn.*

PARTINI

3003 IN Baptiſmo ſolemni requiritur Patrinus. *Patrinus* dicitur non ille, qui puerum tenet in cæremoniis antecedentibus Baptiſmum, quia hic dicitur ſuſceptor in Catechiſmo, ſeu inſtructione; ſed ille, qui tenet puerum in fonte, dum baptizatur, qui tamen ſolet eſſe idem; qui non poteſt eſſe, niſi unus, mas, aut fœmina, aut ad ſummum duo, mas, & fœmina, ex Trident. *ſeſſ.* 24. *c.* 4. *de reform.* quibus incumbit cura inſtruendi puerum ſuper rebus fidei, licet hæc obligatio non vigeat inter Catholicos, ubi pueri plures, & aptiores habent inſtructores.

3004 Maritus, & uxor poſſunt ſimul alienum filium levare de rigore præcepti; at non de honeſtate; quia caput, *quod autem* 30. *quæſt.* 4. eſt conſilium, non præceptum. Clericatus *cap.* 115. *num.* 60.

3005 Non poſſunt eſse non baptizati, ſicut nec in Confirmatione non confirmati, neque hæretici. Prohibetur ex jure Monachis eſſe patrinos. Parens non debet propriam prolem ſuſcipere, quia alias contraheret cognationem ſpiritualem cum conjuge, ob quam non poſset debitum petere. Niſi baptizaret in caſu neceſſitatis; tunc enim non amittit jus petendi. Epiſcopus autem poteſt ſuper tali impedimento petendi debitum diſpenſare. Clericatus *cap.* 115. *num.* 61.

3006 Non licet avo, vel aviæ ſuſcipere nepotem, vel neptem; quia continentur ſub prohibitione patris, & matris, *l. Juſta* 201. *ff. de verbor. ſignificat.* Clericatus *cap.* 115. *num.* 62.

3007. Nec licet Monachis, & Regularibus eſse Patrinos: nam licet prohibitio *in cap. Non licet Abbati*, ſit expreſsa pro Monachis, eſt ſervanda a cæteris Regularibus; nam in Rituali habetur: *Ad hoc munus admitti non debent Monachi, vel Sanctimoniales, nec alii cujuſvis Ordinis Religioſi a ſæculo ſegregati.*

3008 In Baptiſmo privato non requiritur Patrinus, qui ſi adhibeatur, cognationem ſpiritualem non contrahet, quia jura de Baptiſmo ſolemni loquuntur, adeoque non extendenda ad privatum.

3009 Inſuper nec cognationem ſpiritualem contrahunt Patrini in Baptiſmo ſolemni tenentes puerum, in domo privatim ob vitæ periculum ab obſtetrice Baptizatum, Sanchez *de matrimon. lib.* 7. *diſp.* 72. Tamburin. *de bapt. cap.* 1. §. 8. *num.* 3. quia jura loquuntur de Baptiſmo ſolemni, vero, & abſoluto.

3010 Non contrahitur cognatio, niſi patrinus tangat baptizandum, aut confirmandum, in ipſo actu Baptiſmi, ſeu Confirmationis, quia jura requirunt, ut *teneat* in fronte baptizandum, dum baptizatur, &c. Unde non ſufficit ſola aſſiſtentia, aut reſponſio ad catechiſmum, vel quod baptizatum e manu Sacerdotis recipiat poſt Baptiſmum. Tambur. *tom* 2. *pag.* 13. §. 4 *& pag.* 18. *cap* 4. cum com.

3011 Hinc Joſeph de Aug. & Tambur. *de bapt.* dicunt, quod ſi quis ſuſcipiat per Procuratorem, non contrahit cognationem, nec ipſe, nec Procurator. Non ipſe, quia non ipſe tenet, cum non tangat. Non Procurator quia licet teneat, non tenet nomine proprio. At Clericatus *cap.* 115. *num.* 63. tenet contrahi a mittente, non a Procuratore, & ita decidiſse Sacr. Congreg. refert ex Coton. *lib.* 2. *contr.* 2. *num.* 90. & ex Nicol. *elucubr. civil. tom.* 1. *pag.* 50.

3012 Non contrahitur cognatio, niſi a ſuſceptore baptizato, nec in Confirmatione, niſi a ſuceptore confirmato; unde non contraheret Catechumenus. Diana *part.* 10. *tract.* 16. *reſolut.* 89.

3013 Patrinus ſuſcipiens filium infidelium non contrahit cognationem cum ejus parentibus infidelibus, niſi poſtquam venirent ad fidem, quo caſu eſset attendenda cognatio. Clericatus *cit. num.* 57. cum Sylv.

Vide infra *de Matrim. tit. Cognatio ſpiritualis.*

Scotus *in* 4. *diſt.* 3. *quæſt.* 1. *litt.* D, E, *quæſt.* 2. *litt.* D, H, P, *diſt.* 18. *quæſt. unic. litt.* H, *diſt.* 4. *quæſt.* 1. *lit.* A, *quæſt.* 5. *lit.* H, *diſt.* 6. *quæſt.* 2. *litt.* G, *diſt.* 6. *quæſt.* 2. *lit.* A, C, *diſt.* 7. *quæſt.* 1. *lit.* D, *diſt.* 5. *quæſt.* 2. *lit.* A, C, D, E, F, G, *diſt.* 4. *q.* 4. *lit.* D, H, *quæſt.* 5. *lit.* A, B, *diſt.* 6. *quæſt.* 9. *lit.* M, *diſt.* 6. *quæſt.* 7. *lit.* A, B, *diſt.* 42. *quæſt. unic. litt.* I, *diſt.* 3. *quæſt.* 6. *litt.* C, *diſt.* 5. *quæſt.* 3. *lit.* A, *diſt.* 3. *quæſt.* 2. *litt.* G, I, N, O, *diſt.* 2. *litt.* A, Maſtr. *in Theol. Moral. diſp.* 17. Joan. la Crux *pag.* 297. Leand. *de Sacram. tom.* 2. Tamb. *tom.* 2. *lib.* 2. Buſemb. *lib.* 8. *cap.* 1. Cleric. *cap.* 115.

CAPUT III.

DE CONFIRMATIONE.

3014 Confirmatio *eſt Sacramentum, quo homo viator baptizatus inungitur in fronte ab Epiſcopo cum Chriſmate, ſub præſcripta forma verborum, ad fidei robur conſequendum.*

3015 *Materia remota* eſt Chriſma confectum ex oleo olivarum, & balſamo. Balſamum eſſe de neceſſitate Sacramenti, eſt tutius: Criſma vero debet eſſe ab Epiſcopo benedictum, alias Sacramentum eſſet nullum, quia ſic fuit a Chriſto pro materia inſtitutum; Cardenas *diſp.* 2. *num.* 45.

3016 *Materia proxima* eſt unctio facta in fronte in formam Crucis.

3017 Unctio fieri debet immediate manu, vel digito Epiſcopi; unde non eſt tutum, ſi fiat inſtrumento.

3018 *Forma* ſunt verba: *Ego ſigno te ſigno Crucis, & confirmo te Chriſmate ſalutis: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.* Omnia præter *Amen* ſunt neceſſaria ad valorem.

3019 *In collatione hujus Sacramenti additur alapa, qua confirmatus percutitur, ut memor ſit ſe hoc Sacramentum recepiſſe; adeoque non audeat iterum ad illud accedere, cum non ſit iterabile: Et inſuper, ut intelligat, debere pati injurias pro Chriſtiana fide profitenda.* Hæc Fenech. ex Tol.

3020 Non peccaret mortaliter Epiſcopus, ſi omitteret dare alapam. Clericatus *cap.* 116. *num.* 25. cum Com.

3021 Non incurritur irregularitas per reiterationem Confirmationis, Clericatus *cit. num.* 29. quia jura ſolum loquuntur de reiteratione Baptiſmi, & ex *cap. Qui* 15. *de ſent. excom. in* 6. irregularitas nulla incurritur, niſi ſit expreſsa in jure.

3022 Miniſter hujus Sacramenti eſt ſolus Epiſcopus. Unde non ſufficit, ſi fiat a ſimplici Sacerdote ex commiſſione Epiſcopi; bene vero ex commiſſione Papæ; quia hoc conceſſit Gregor. I. & pro Indis Gregor. XIII. Quoties autem Summi Pontifices e duabus opinionibus eligunt unam, illam proponunt ſequendam, & reddunt certam, Sicri *n.* 137.

3023 Quamvis ex jure non liceat Epiſcopo alienum ſubditum in ſua Diœceſi confirmare; conſuetudo tamen id licitum reddidit, quia præſumitur conſenſus proprii Epiſcopi, Diana *part.* 2. *tract.* 17. *reſol.* 17. & *part.* 4. *tract.* 4. *reſol.* 50. Clericatus *cit. num.* 15.

3024 At non poteſt in aliena Diœceſi proprium ſubditum confirmare, niſi de licentia Epiſcopi loci; alias incurrit ipſo jure ſuſpenſionem, ex Trid. *ſeſſ.* 6. *de reform. cap.* 5.

3025 Non peccat Epiſcopus, ſi ex juſta cauſa ad ſui arbitrium adminiſtrationem hujus Sacramenti per tres aut quatuor annos retardet. Et poteſt quacunque die, etiam feriata, miniſtrare, & tempore interdicti, ex *cap. Quoniam, de ſent. excom. in* 6.

3026 *Subjectum* eſt omnis homo baptizatus, ſive infans ſit, ſive adultus. Uſus eſt, ut non conferatur pueris ante uſum rationis, ut recordentur ſe illud recepiſſe, ne recipiant iterum.

3027 Sed in hoc (ait Clericatus *cap.* 126. *n.* 26.) exuberat arbitrium Epiſcopi, ita ut, ſecluſo ſcandalo, etiam puerum trium annorum poſſit confirmare abſque peccato, & ſemper in dubio debet inclinare ad favorem pueri petentis Sacramentum, ne ob varia rerum diſcrimina contingat ipſum mori abſque gratia hujus Sacramenti, Jord. *ibid. num.* 46. 47. & 48. Coton. *ubi ſupra num.* 42. & quod in articulo mortis poſſunt ſtatim confirmari, nedum adulti, ſed etiam infantes, ac etiam perpetuo amentes.

3028 Imo conferri poſſe amentibus, ne priventur effectu gratiæ hujus Sacramenti, abſolute docent alii.

3029 Suſcipiens debet eſſe in gratia, aut in ea poni ſaltem per contritionem putatam. Idem dic de Miniſtro conferente.

3030 Patrinus unus tantum eſſe debet, ex *cap. Non plures, de conſecr. diſt.* 4. & Trident. ſolum in baptiſmo conceſſit unum, & unam, cui accedit praxis. Clericatus *cit. n.* 30. *v. a n.* 3005. *ad* 3013.

3031 *Effectus* hujus Sacramenti ſunt. 1. Augmentum gratiæ habitualis. 2. Character, quo ſignatur ut miles intra militiam Chriſti ad fidem cum robore propugnandam, juxta illud S. Melchiadis, ex Tridentin. *In baptiſmo regeneramur ad vitam, poſt baptiſmum confirmamur ad pugnam.* 3. Eſt Cognatio ſpiritualis, de qua in Matr. *v. n.* 3004.

Scotus *in* 4. *diſt.* 3. *quæſt.* 1. *litt. C, diſt.* 7. *qu.* 1. *litt. A, B, D, E, F, quæſt.* 4 *litt. A, diſtinct.* 42. *quæſt. unic. litt. K,* Maſtrius *in Theol. Moral. diſt.* 17. *quæſt.* 5. Joann. la Crux *pag.* 315. Leander *de Sacram. tract.* 3. Tambur. *tom.* 2. *lib.* 3. Buſemb. *lib.* 6. *cap.* 2. Clericatus *cap.* 116. Mendo.

DE EUCHARISTIA

3032 Fuſe actum eſt *in* 3. *tom. a num.* 187. & *hic a num.* 2914.

CAPUT IV.

DE POENITENTIA.

3033 P*Oenitentia Chriſtiana dicitur ſecunda tabula, poſt naufragium,* in ordine ad Baptiſmum, qui dicitur *prima tabula ad inveniendam ſalutem poſt commune naufragium per peccatum originale.* Pœnitentia vero eſt ſecunda tabula ad inveniendam ſalutem poſt naufragium particulare per peccatum mortale poſt Baptiſmum commiſſum.

3034 Eſt duplex; *Virtus, & Sacramentum.* Pœnitentiæ virtus *eſt virtus, qua dolemus de peccatis commiſſis, quatenus ſunt offenſa Dei,* & eſt ipſa contritio. Pœnitentiæ Sacramentum *eſt Sacramentum reconciliationis hominis cum Deo ex peccatis commiſſis poſt baptiſmum, virtute clavium, ſeu abſolutionis ſacramentalis.*

3035 Eſt Sacramentum neceſſarium neceſſitate medii, & præcepti, ex Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 2. ita ut quis, poſtquam mortale commiſerit, ſalvari non poſſit, niſi per Sacramentum Pœnitentiæ in re, vel in voto, eliciendo actum contritionis: *vid. Propoſit.* 18. *ab Alex. VIII. damn.*

PARTES SACRAMENTI POENITENTIÆ

3036 S*Unt materia, forma, & ſatisfactio:* materia, & forma ſunt partes eſſentiales; ſatisfactio integralis.

MATERIA

3637 Eſt duplex, remota, & proxima. *Remota* eſt peccatum, & eſt etiam duplex, neceſſaria, & ſufficiens. *Neceſſaria* eſt omne peccatum mortale poſt Baptiſmum commiſſum, non jam rite confeſſum, & abſolutam. *Sufficiens* eſt omne peccatum veniale, vel mortale, alias rite confeſſum, & abſolutum: *v. n.* 3048. *Materia proxima* ſunt tres actus pœnitentis: *Cordis contritio, Oris confeſſio, & Operis ſatisfactio.*

3038 Peccata dicuntur materia remota. 1. Quia ſunt materia, ſupra quam cadit dolor, qui eſt materia proxima in ordine ad formam abſolutionis, & Sacramentum. 2. Quia peccata ſunt materia per formam abſolutionis, & Sacramentum Pœnitentiæ removenda.

3039 Peccata ante Baptiſmum commiſſa nec poſſunt, nec debent eſſe materia Sacramenti Pœnitentiæ; quia ſpectant ad forum Baptiſmi, ex Trident. *ſeſſ.* 14. c. 1. Commiſſa vero in inſtanti Baptiſmi ſunt Sacramenti Pœnitentiæ materia; quia ſunt peccata hominis baptizati.

3040 Peccata mortalia dubia, ſive dubio poſitivo, ſive negativo, de quo *in n.* 39. ſunt neceſſario aperienda in confeſſione, Volpi *de Pœnitent. reſol.* 145. *n.* 3. Diana *p.* 3. *tr.* 4. *reſ.* 207. quia alias quis ſe exponeret periculo peccandi, & errandi circa integritatem confeſſionis; & ex Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 5. confitenda ſunt peccata, quorum conſcientiam habemus; de dubiis autem conſcientiam dubiam habemus, adeoque ea confiteri debemus.

3041 Hinc 1. qui dubitat, an commiſerit peccatum mortale, vel an commiſſum ſit mortale, aut veniale, tenetur illud confiteri. 2. Qui ſcit ſe peccaſſe mortaliter, ſed dubitat, an illud confeſſus ſit, tenetur confiteri, quia conſtat de peccato, & de obligatione confitendi, & dubium eſt, an ſit ei ſatisfactum: *v. n.* 47.

3042 Secus eſt dicendum de judicio probabili; qui namque probabiliter judicat, ſe non peccaſſe mortaliter, aut peccatum commiſſum jam confeſſum eſſe, non tenetur illud confiteri, licet aliquam formidinem de oppoſito habeat; ſed poteſt illi judicio probabili prudenter acquieſcere, juxta dicta *a n.* 59.

3043 Qui dubitat, an fecerit peccatum antea confeſſum ut certum, non tenetur iterum confiteri, ut dubium, etiam ſi certo inveniat ſe non feciſſe.

3044 Qui integre confeſſus eſt peccatum, de quo dubitabat, an eſſet mortale, vel veniale, ſi poſtea inveniat eſſe mortale, non tenetur denuo illud confiteri; quia jam integre ſuum manifeſtavit peccatum, nec nova circumſtantia explicanda occurrit. Nec eſt neceſſe ad confeſſionis valorem, quod pœnitens ſciat determinate, peccatum confeſſum eſſe mortale, ut etiam de Confeſſario dicemus: v. infra *de caſ. reſ.*

3045 Qui confeſſus eſt peccatum dubium, ſi poſtea reperiat certo aut probabiliter illud commiſiſſe, tenetur iterum illud ut certum fateri, Diana *par.* 3. *tr.* 4. *reſ.* 91. quia peccatum eſt explicandum, ut eſt in conſcientia pœnitentis; dictum autem peccatum nunc eſt in conſcientia pœnitentis ut certum, quo pacto non fuit ſubjectum clavibus, ſed ut dubium: *v. n.* 3312.

3046 Leander vero *de Pœnitent. tr.* 5. *diſp.* 5. *qu.* 27. tenet partem negativam; quia jam pœnitens fuit a tali peccato directe abſolutus ſub conditione implicita: *Si eſt peccatum.*

3047 Qui recordatur ſe peccaſſe mortaliter in genere, at non de peccato in ſpecie, tenetur confiteri peccatum mortale in genere; quia eſt materia ſufficiens, imo neceſſaria pro abſolutione. Quando poſtea ejus recordatur in ſpecie, tenetur iterum in ſpecie confiteri, quia tenemur confiteri ſpeciem, & numerum peccatorum, quod non eſt factum in confeſſione priori.

3048 Ex his materiæ neceſſariæ, & ſufficienti, *de n.* 3037. addi poteſt tertia materia remota, nempe materia *neceſſaria, ſed non ſufficiens.* Et ſunt peccata mortalia dubia, quæ dicuntur materia neceſſaria, quia ſunt neceſſario aperienda; non ſufficientia vero, quia ſola ſine additione materiæ certæ non ſufficiunt ad abſolutionem abſolutam.

3049 In caſu autem metaphyſico, quod quis non haberet materiam certam præteritam, quam adderet, tunc poſſet dari abſolutio conditionata; quia conſulitur ſaluti animæ pœnitentis, & ſimul vitatur irreverentia Sacramenti, ut *in n.* 3054.

3050 Qui mendacium in confeſſione dicit circa mortalia, peccat mortaliter: venialiter ſi circa venialia, aut circa ea, quæ confiteri non tenetur: *vid. n.* 2783.

3051 Unde qui ſcienter dubia confitetur pro certis, vel e contra, peccat mortaliter, niſi hoc faciat bona fide ut putans conſultius, & ſecurius ſe accuſare, aut ita confitendum eſſe.

3052 Item tenetur pœnitens Confeſſario interroganti fateri alicujus peccati conſuetudinem; quia Confeſſarius, cum exerceat munus Judicis, habet jus ad cognoſcendam cauſam, & diſpoſitionem pœnitentis ex circumſtantiis, ad providendum: *v. Propoſit.* 58. *ab Innoc. XI. damn.*

FORMA

3053 S*Unt verba abſolutionis:* verba ad valorem Sacramenti neceſſaria, & ſufficientia, ſunt, *Abſolvo te a peccatis tuis:* quia eſt tutius. Mendo *ver. Abſolvere, num.* 6. Qui relinqueret: *Ego, & in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti,* extra caſum neceſſitatis, peccaret mortaliter. Preces autem tam ante quam poſt dictam formam adjunctæ, nec ad ipſius formæ eſſentiam ſpectant, nec ad ipſius Sacramenti adminiſtrationem ſunt neceſſariæ, ex Trid. *ſeſſ.* 19. *c.* 3. *v. n.* 1026.

3054 Valida eſt (quamvis illicita) forma, ſi detur aliis verbis, quæ tamen ſenſum non mutent formæ ordinariæ, nec actum judicii. Ut: *Ego tibi remitto, vel condono peccata tua: Tibi a me remittuntur peccata tua: Nos abſolvimus te a peccatis tuis:* Si ly *Nos* denotet dignitatem perſonæ ſingularis abſolventis, puta ſi ſit Prælatus: ſecus, ſi denotet plures perſonas. Clericatus *c.* 123. *n.* 6. & 7. ex Scoto *in* 5. *diſt.* 14. *quæſt.* 4. & Diana *par.* 11. *tr.* 6. *reſol.* 13. *v. n.* 2951. & *n.* 3114.

Non eſt valida, ſi proferatur verbis deprecativis, ut *Abſolvat te Deus, Oro Deum, ut te abſolvat.* Clericatus *cit. n.* 9. ex Scoto *cit.* Quia Sacramentum Pœnitentiæ eſt inſtitutum per modum judicii, ubi ſententia non profertur deprecando, ſed jubendo: Et Chriſtus non dixit: *Pro quorum peccatis oraveritis:* ſed, *Quorum peccata dimiſeritis, dimittentur.*

3055 Abſolutio extra caſum neceſſitatis debet eſſe abſoluta; cadere autem debet ſupra materiam certam & determinatam. Unde ſupra peccatum dubium non poteſt ſine ſacrilegio dari abſolutio determinata; non enim dari poteſt ſententia certa pro delicto dubio. Tunc autem curare debet Confeſſarius, ut pœnitens addat aliquod peccatum certum, etiam de alias confeſſis: & tunc det abſolutionem abſolutam, & certam. Quod ſi pœnitens ſit tam ſanctus, ut nullum certum habeat, vel potius tam rudis, ut nullum certum dare neſciat, tunc ſub conditione, ſaltem mente retenta, abſolvat. Sine ulla materia dari non poteſt abſolutio ſine ſacrilegio: *v. n.* 3049.

Abſolutio ſub conditione de præterito, aut præſenti, v. g. *Si doles abſolvo te,* eſt valida, quia conditio ſupponitur poſita, & certa; ſed imprudens, niſi in caſu neceſſitatis, quo pœnitens non valet ſigna certa doloris præbere. At non eſt valida ſub conditione de futuro, quia effectus Sacramenti, nempe gratiæ, non poteſt manere ſuſpenſus, & pendens a contingenti, ſi pœnitens ſit diſpoſitus. Clericatus *cit. n.* 10. ex Dian. *p.* 11. *tr.* 4. *reſ.* 18.

Neque dari poteſt ad reincidentiam; quia peccata non ſunt mala pœnæ, ut cenſuræ, ſed mala culpæ; ideo ſemel remiſſa non redeunt: *v. n.* 37.

3056 Abſolutio a cenſuris poteſt dari ſub conditione de futuro, ſed quoad reincidentiam. Et dari poteſt tam verbis, quam ſcriptis; imo etiam invitis, ſi abſolvens id faciat auctoritate ordinaria; minime ſi virtute Jubilæi, aut Bullæ cruciatæ; tunc namque non datur niſi petentibus. Ita Clericatus *cit. n.* 14.

Per illa verba, *Abſolvo te ab omni vinculo excommunicationis, &c.* abſolvitur pœnitens ab omnibus cenſuris, tam in confeſſione expreſſis, quam ab illis, quorum non recordatur, aut non habet notitiam, in quantum facultas Confeſſarii ſe extendit, & dummodo pœnitens habeat intentionem ſatisfaciendi, ſi tale ſit onus: Clericatus *cit. n.* 16. & 17.

Formam abſolutionis a cenſuris in foro exteriori affert Clericatus *c.* 123. *n.* 15. ut ſequitur.

Quod abſolvendus juret de parendo mandatis Eccleſiæ, vel de exequenda pœnitentia ſibi injuncta; quod dicantur preces a Rituali Romano præſcriptæ cum levi flagellatione humeri nudati ipſius pœnitentis: quamvis aliquando hæ cæremoniæ poſſint omitti, & ſufficiat dicere: *Ego abſolvo te a vinculo excommunicationis, quam ob talem cauſam incurriſti, & reſtituo te Sacramentis Eccleſiæ, & Communioni fidelium. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.* Coton. *ubi ſupra n.* 38.

FORMA ABSOLUTIONIS.

3057 *Miſereatur tui, omnipotens Deus, & dimiſſis peccatis tuis perducat te ad vitam æternam. Amen.*

Indulgentiam, abſolutionem, & remiſſionem peccatorum tuorum tribuat tibi omnipotens, & miſericors Dominus. Amen.

Dominus noſter Jeſus Chriſtus te abſolvat, & ego auctoritate ipſius te abſolvo ab omni vinculo excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, in quantum poſſum, & tu indiges.

Ego te abſolvo a peccatis tuis. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

Paſſio Domini noſtri Jeſu Chriſti, merita Beatæ Mariæ Virginis, & omnium Sanctorum, & quidquid boni feceris, & mali ſuſtinueris, ſint tibi in remiſſionem peccatorum, in augmentum gratiæ, & præmium vitæ æternæ. Amen.

Si pœnitens non fuerit Clericus, omittitur verbum *Suſpenſionis*.

URGENTE PERICULO MORTIS,

Ego te abſolvo ab omnibus cenſuris, & peccatis: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti Amen.

CONTRITIO

3058 IN communi *eſt dolor, & deteſtatio peccati commiſſi cum propoſito emendandi.* Eſt duplex, perfecta, quæ dicitur abſolute *Contritio*, & imperfecta, quæ dicitur *Attritio*. Perfecta *eſt dolor de peccatis quatenus ſunt offenſa Dei ſumme dilecti, & ſupra omnia*. Imperfecta, ſeu attritio, *eſt dolor de peccatis propter turpitudinem peccati, aut timorem inferni, vel alterius mali*.

3059 Differunt ratione motivi, & ratione effectus. Ratione motivi: quia Contritio fit ex motivo Charitatis erga Deum, hoc eſt ex motivo ſubjecti, nempe Dei ſumme diligendi; Attritio ex motivo Charitatis erga ſe ipſum, ſeu ex motivo timoris pœnæ, aut horroris mali.

3060 Ratione effectus: quia *Contritio* per ſe remittit peccata, & juſtificat extra Sacramentum, in voto tamen Sacramenti; unde iſte talis tenetur ſub mortali ſuo tempore confiteri; attritio vero requirit Sacramentum in re, ita ut in nullo caſu, etiam in articulo mortis, attritio quantumvis ſupernaturalis ſufficiat ad juſtificationem, & remiſſionem peccati mortalis, ſine Sacramento in re. Imo in articulo mortis, ſi non poteſt quis habere Sacramentum, tenetur ſub mortali conteri.

3061 Attritio in Sacramento Pœnitentiæ dicitur fieri contritio, & attritus contritus, non formaliter, quia non variatur objectum, ſeu motivum; ſed effective, quatenus attritio cum Sacramento in re juſtificat, ſicut contritio cum Sacramento in voto.

3062 Non ſufficit attritio naturalis quantumvis honeſta, qualis eſt dolor de peccatis ob malum temporale, v. g. ob amiſſionem pecuniæ, ſanitatis, &c. Quia non eſt attritio chriſtiana, & ſupernaturalis, cum nullum reſpiciat motivum ſupernaturale; ac proinde eſt improportionata fini ſalutis ſupernaturalis. Hinc ex Trid. *ſeſſ.* 14. *c.* 4. attritio, quæ ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam diſponit, debet eſſe donum Dei, & Spiritus Sancti impulſus, qualis non eſt attritio naturalis ex motivo pure humano, & naturali: *v. Propoſ.* 57. *ab Innoc. XI. damn.*

3063 Sufficit vero, ſi ſit propter pœnas temporales, v. gr. propter morbum, perſecutionem, &c. ut a Deo inflictas, vel infligendas propter peccata, quia tunc, cum adſit reſpectus ad Deum, & motivum ſupernaturale, eſt dolor ſupernaturalis.

3064 Sufficit attritio ob timorem gehennæ, aut purgatorii, quia cum ſint pœnæ Dei, quæ ſcilicet infliguntur a Deo authore ſupernaturali ob peccata, eorum timor & dolor eſt ſupernaturalis ex motivo ſupernaturali, ob rationes *de n.* 90. Et colligitur ex Trident. ibi relato, ubi dum dicit: *Et quamvis ſine Sacramento Pœnitentiæ per ſe ad juſtificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam diſponit*: non ſupponit gratiam juſtificationis in peccatore cauſatam, ac proinde non ſupponit contritionem, quia hæc per ſe extra Sacramentum, & cum ſolo ejus voto illam cauſat: *v. Prop.* 14. *&* 15. *ab Alex. VIII. damn.*

3065 Dices: Fides ſupernaturalis cum Sacramento Pœnitentiæ in re, attritione ſecluſa, non ſufficit ad juſtificationem: ergo attritio ſupernaturalis cum Sacramento in re, non ſufficit ad juſtificationem.

Reſpond. diſparitatem eſſe; quia de fide eſt, & certum contra Lutherum, fidem non ſufficere ad juſtificationem. Trident. *ſeſſ.* 6. *can.* 9. nec eſſe partem Sacramenti Pœnitentiæ. Et licet non ſit definitum, attritionem ſupernaturalem eſſe partem; certum tamen eſt, eſſe partem & materiam proximam, ex communi ſenſu Eccleſiæ; quod ſufficit: *v. n.* 2064.

3066 Quod autem contritio perfecta hominem reconciliet Deo, & gratiam cauſet extra Sacramentum, cum ſolo ejus voto, habetur ex Trident, *ſeſſ.* 14. *c.* 4. charitati namque perfectæ promittitur peccatorum remiſſio in Sacra Script. Prov. 8. *Ego diligentes me diligo*. Zacch. 1. *Convertimini ad me, & ego convertar ad vos*. Lucæ 7. *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum*. Et 1. Petri 4. *Charitas operit multitudinem peccatorum*.

In Confeſſione autem non ſufficit amor, ſed requiritur dolor explicitus; idque ex conceptu formali pœnitentiæ, quæ formaliter importat diſplicentiam de peccatis. Sufficit autem propoſitum virtuale, ex *n.* 3072. quia verus dolor peccatorum reconciliativus animæ cum Deo eſt incompoſſibilis cum propoſito peccandi; unde includit virtualiter propoſitum de non peccando.

3067 Sufficit attritio ob turpitudinem peccati, ex Trident. *cit. ſeſſ.* 14. *c.* 4.

Turpitudo autem peccati eſt duplex, una naturaliter cognita: talis eſt turpitudo immunditiei, quæ eſt in peccato carnis. Et turpitudo vilitatis, & indignitatis apud homines, quæ eſt in peccato furti, &c. Et dolor ob talem turpitudinem non ſufficit, quia eſt naturalis: *v. Prop.* 9. *Ab Alex.* VIII. *damn.*

Alia eſt turpitudo ſupernaturaliter cognita, ſeu per fidem; talis eſt turpitudo peccati oppoſiti alicui divinæ perfectioni (quæ non ſit Charitas) ſupernaturaliter cognitæ, ſeu per fidem; aut alicui virtuti morali per legem divinam præceptæ, ut turpitudo inobedientiæ, ingratitudinis, &c. turpitudo contra juſtitiam, caſtitatem, &c. dolor ex tali turpitudine ſufficit, quia eſt ſupernaturalis, ſeu ex motivo ſupernaturali, nempe ob turpitudinem ſupernaturaliter cognitam. Scotus *in* 4. *diſt.* 14. *qu.* 2. *&* 4. Maſtr. Brancatus, & alii *hic de Sacr. Pœnit.*

3068 Non ſufficit dolor, quo quis doleat ſe non dolere peccatorum; quia hic non eſt dolor, ſed carentia doloris peccatorum. Cum hoc tamen dolore ſolet regulariter eſſe conjunctus dolor de peccatis, quamvis

pœnitens eum non cognoſcat; & tunc eſt ſufficiens.

3069 Qui ſcienter ſine attritione abſolvitur, & ſacrilegium committit, tenetur confeſſionem repetere, ex defectu materiæ proximæ.

3070 Sufficit unus actus doloris de omnibus peccatis in genere, etiam oblitis. Debet autem eſſe efficax & univerſalis reſpectu omnium mortalium in confuſo, & in genere.

Unde non ſufficit dolor pure particularis, ſed requiritur dolor, qui ſit univerſalis ſaltem virtualiter, de omnibus peccatis commiſſis.

Dices; Poteſt dari Sacramentum Pœnitentiæ validum, in quo tamen Confeſſio non ſit de omnibus, ſed pure particularis alicujus peccati, ut conſtat de peccatis oblitis, & in caſibus, in quibus licita eſt dimidiatio Confeſſionis: igitur poteſt dari Sacramentum Pœnitentiæ validum, in quo tamen dolor non ſit de omnibus, ſed pure particularis alicujus peccati in iiſdem caſibus.

Reſpond. Negando conſequentiam: diſparitas eſt: quia confeſſio omnium peccatorum revera, & abſolute commiſſorum, non eſt ſemper in noſtra poteſtate, & humanitus poſſibilis; nam humana conditio eſt ſubjecta oblivioni, imo & accidentibus, quæ impediant confeſſionem omnium, quæ memoriæ occurrunt: dolor autem de omnibus peccatis commiſſis, in quovis caſu, eſt humanitus poſſibilis, & in noſtra poteſtate, quia eſt actus ſpiritualis internus, qui poteſt in inſtanti perfici, *ex num.* 3077.

Hinc Conc. Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.* 5. loquendo de confeſſione, definit, nos ſolum teneri confiteri peccata omnia mortalia, quæ poſt diligens examen memoriæ occurrunt. In *cap. autem* 4. *ejuſdem ſeſſ.* loquendo de dolore, abſolute, & abſque recenſita limitatione definit, quod contritio, quæ eſt primus actus pœnitentis, debet eſſe dolor de peccato commiſſo, & continere debet odium veteris vitæ, peccatorum deteſtationem: & quia peccata mortalia oblita (ſi quæ ſint) ſunt vere peccata commiſſa, dolor debet ſaltem virtualiter ad illa ſe extendere, ita ut ſi quis doleret de peccatis, quorum recordatur, & haberet animum expreſſum nolendi dolere de mortalibus oblitis, ſi quæ ſint, non haberet dolorem ſufficientem ad valorem Sacramenti: quia non haberet dolorem verum, & reconciliativum: *v. a num.* 3086.

Qui confitetur duo venialia tantum, & dolet ſolum de uno, v. grat. de mendacio, non de alio, v. gr. de ſuſpicione, valide abſolvitur; quia ſicut peccatum illud, utpote veniale, eſt ſolum materia ſufficiens, non neceſſaria, ac proinde taceri poterat; ita poteſt, qui confitetur, de eo non dolere; & aliunde cum jam doleat de uno, jam dat materiam remotam, & proximam, quantum ſufficit ad valorem Sacramenti.

Secus eſſet, ſi confiteretur unum ſolum veniale, & de eo non doleret; committeret enim ſacrilegium ob gravem injuriam Sacramento, quatenus eſſet invalidum ex defectu partis eſſentialis, nempe materiæ proximæ.

Item ſecus eſſet dicendum de eo, qui confiteretur duo mortalia, & de uno tantum doleret, non de alio, quia ex una parte illud aliud eſt materia neceſſaria; adeoque ut ſit valida abſolutio, debet dari materia proxima, nempe dolor ſupra illud cadens: ex alia parte non poteſt remitti unum mortale ſine alio.

3071 Qui tenetur conteri extra Sacramentum, non tenetur præmittere peccatorum examen; ſed ſufficit, quod doleat in confuſo.

3072 Pro valore Sacramenti, tam in attritione, quam in contritione ex Trid. *citat.* requiritur propoſitum de cætero non peccandi, alias non eſſet dolor efficax; ſufficit, quod propoſitum ſit implicitum, & virtuale. Scot. *in* 4. *diſt.* 14 *quæſt.* 4. *§. Ad primum argumentum, diſt.* 17. *qu. unic. In ſolut. principalium, & alibi*: *vide n.* 3066. Leand. *tr.* 5. *diſ.* 7. *q.* 22.

3073 Cum propoſito ſufficienti non peccandi ſtare poteſt judicium probabile reincidentiæ; quia tale judicium eſt actus naturalis intellectus, & non liber: Communis.

3074 Non requiritur dolor ſenſibilis, ſed ſufficit intellectivus; quia eſt actus internus voluntatis, adeoque ſpiritualis.

3075 Talis dolor debet eſſe ſummus non intenſive, ſed appretiative: ita ut dolor de peccatis ſit ſupra omnia deteſtabilia, nempe ſupra omnia mala pœnæ, etiam æternæ; unde debet magis deteſtari peccatum quam quodlibet aliud malum.

3076 Hinc dolor ſummus intenſive eſt ille, qui dicitur ſummus quoad intenſionem, & graduationem: Dolor ſummus appretiative eſt ille, quo quis dolet, paratus potius omnia bona creata relinquere, & omnia mala pœnæ ſubire, quam Deum offendere. Unde regulariter fit, ut dolor mali temporalis, puta amiſſionis bonorum, mortis parentis, &c. ſit major intenſive dolore peccati; hic autem ſit illo major, imo ſummus appretiative, in quantum dolor mali temporalis eſt major ſecundum graduationem qualitatis doloris, in qua graduatione conſiſtit intenſio doloris: cum quo adhuc ſtat, quod dolor de peccato ſit ſummus appretiative, in quantum ita dolet de peccato, ut ſit promptus, quod ſi ei daretur optio eligendi, potius ſubiret omnia mala pœnæ, quam peccaret, & hoc pacto dolor dicitur ſummus in pretio, non in intenſione.

3077 Non eſt autem opus, nec expedit, ut fiat collatio explicita cum omnibus aliis malis; ſed ſufficit, quod implicite proponatur deteſtatio peccati ſupra omnia deteſtabilia in confuſo; unde actus contritionis, aut attritionis, poteſt fieri in inſtanti, aut breviſſimo tempore, quia eſt actus internus ſpiritualis.

3078 Ad valorem Sacramenti non ſufficit dolor, qui abſolutionem ſequitur; alias confeſſio non eſſet accuſatio, ſed ſimplex peccatorum narratio. Non debet tamen neceſſario præcedere, ſed ſufficit, ut eliciatur in ipſomet confeſſionis actu, vel facta confeſſione ante abſolutionem; quia bene ſalvatur, quod confeſſio ſit accuſatio, & quod cum dolore abſolutioni ſubjiciatur.

3079 Non eſt autem neceſſe, quod dolor, ſeu attritio, ſit immediate ante abſolutionem, vel confeſſionem; ſed ſufficit, ſi quis ſero examinans conſcientiam, actum doloris eliceret; hic quidem ſi mane ad confeſſionem accederet ſine novo actu doloris, confeſſio eſſet valida. D. Thom. & Leander, *tract* 5. *diſp.* 7. *q.* 6. Joſeph de Aug. *de pœnit. n.* 22. *habet*: *Sufficit, quod attritio ſit ante, quando homo habuit voluntatem confitendi, & examinandi conſcientiam, & nunquam retractavit talem actum, & univerſaliter, quoties attritio præceſſit, & fuit ordinata ad hoc Sacramentum, & virtualiter poteſt intelligi permanere uſque ad abſolutionem*: *v. n.* 3118.

3080 Qui paulo ante confeſſus, & abſolutus, iterum confitetur aliquod peccatum, quod exciderat de mente, de quo antea explicite, & formaliter non doluit, non indiget novo dolore, ſed in virtute prioris doloris virtualiter, & moraliter permanentis, poteſt abſolvi, Leand. *cit. quæſt.* 5. Diana *part.* 3 *tract.* 3. *reſ.* 50. *&* 51. quia prior dolor, utpote qui fuit virtualiter extenſus ad peccata oblita, ita valet ac ſi eſſet novus dolor de ſolis peccatis oblitis. Eadem ratione (ut etiam praxis docet) poteſt moribundus propter periculum inſtantis mortis abſolvi audito tantum uno, vel altero peccato, & poſtea, ſi ſuperſtes maneat, auditis reliquis, ſecundo abſolvi ab illis ex vi prioris doloris moraliter permanentis: *vide tom.* 3. *n.* 287.

Qui igitur ante confeſſus, reconciliatur confitendo peccatum oblitum, licet novum faciat Sacramentum, non tenetur novum dolorem elicere, niſi novum peccatum mortale commiſerit, aut longum tempus interceſſerit; quia moraliter perſeverat dolor præteritus circa omnia peccata elicitus, ſicut dolor die heſterno elicitus ſufficit ad Sacramentum, quod die craſtino perficitur, ob eamdem moralem, aut virtualem permanentiam, Unde hæc ſententia eſt mihi moraliter certa.

Scotus *in* 4. *diſt.* 14. *quæſt.* 2. *litt.* N, O, *quæſt.* 4. *litt.* H, *diſt.* 15. *quæſt.* 1. *litt.* C, *diſt.* 17. *quæſt. unic. litt.* X. Maſtr. *in Theol. Moral. diſp.* 21. *a quæſt.* 1. *ad* 7. Leand. *tract.* 5. *a diſp.* 1. *ad* 3. Joan. de la Crux, *pagin.* 387. Bonac. *tom.* 2. *pag.* 134. Tamb. *in meth. conf. pag.* 373. *ad* 387. Buſemb. *lib.* 6. *tract.* 4. *cap.* 1. Cardenas *diſp.* 30. & 37. Clericatus *cap.* 119.]

Q U Æ R E S.

3081 *An Sacramentum Pœnitentiæ poſſit eſſe validum, & informe?*

QUoniam controverſia præſens eſt una ex celebrioribus, quæ inter ſcholaſticos exagitari ſolent; fas ſit mihi, ut pauliſper forma ſcholaſtica utar.

Sciendum eſt igitur, Sacramentum Pœnitentiæ dici validum, quando conſtat omnibus ſuis partibus eſſentialibus cum intentione miniſtri; informe vero, non quia careat forma eſſentiali, ſic enim diceretur invalidum, ſed quia caret effectu gratiæ, quæ eſt forma ſanctificans animam. Hoc præmiſſo.

3082 Dico implicare Sacramentum Pœnitentiæ validum quoad eſſentiam, & informe quoad effectum gratiæ. Eſt Scoti *in* 4. *diſt.* 1. *quæſt.* 5. §. *Contra iſtam opinionem, in fine*. Contra D. Thomam.

Probatur 1. Sacramentum Pœnitentiæ validum, eſt Sacramentum verum, & perfectum, conſtans ſcil. omnibus ſuis partibus eſſentialibus cum intentione miniſtri; ſed implicat, quod Sacramentum Pœnitentiæ ſit verum, & perfectum Sacramentum, & non cauſet gratiam; ergo implicat, quod ſit validum, & informe: minor patet; quia Sacramentum cauſat gratiam ex inſtitutione Chriſti, & acceptatione ac promiſſione Dei, qui eſt infallibilis veritas.

3083 Confirmatur: Sacramentum includens omnes partes eſſentiales cum intentione miniſtri, eſt verum ſignum efficax practicum gratiæ; ſed implicat verum ſignum efficax practicum gratiæ ſine ſignato, nempe ſine gratia: ergo &c. minor patet, quia alias non eſſe efficax.

3084 Probatur 2. Nullus poteſt aſſignari caſus, in quo Sacramentum Pœnitentiæ ſit validum quoad eſſentiam, & informe quoad effectum; ergo &c. Antecedens probatur ex ſolutione præcipuorum fundamentorum partis adverſæ.

3085 Dices 2. Sacramentum Baptiſmi poteſt eſſe validum, & informe ob defectum diſpoſitionis ſuſcipientis; ergo Sacramentum Pœnitentiæ poteſt eſſe validum, & informe ob defectum diſpoſitionis, nempe doloris pœnitentis; Anteced. probatur de adulto ficte accedente ad Baptiſmum, ſcilicet, ſine dolore, & fide; hic namque recipit Baptiſmum validum quoad eſſentiam, & non gratiam, quam tamen recipit recedente fictione ex vi Baptiſmi præteriti.

Reſp. Hanc diſparitatem eſſe inter Sacramentum Pœnitentiæ, & inter alia Sacramenta imprimentia characterem, ut ſunt Baptiſmus, Ordo, & Confirmatio, quod iſta non includunt diſpoſitionem ſuſcipientis, ut partem eſſentialem, partes enim eſſentiales Baptiſmi ſunt materia, & forma, nempe aqua, ſeu ablutio, & verba Sacerdotis cum ejus intentione, & ſic pariter de Ordine, & Confirmatione; adeoque cum ſtare poſſit, quod habeant omnes partes eſſentiales ad validitatem requiſitas, & quod non habeant diſpoſitiones neceſſarias ad fructum gratiæ, ſtare poteſt, quod ſint valida, & informia. In Sacramento autem Pœnitentiæ, diſpoſitio, nempe dolor, eſt pars eſſentialis, eſt enim materia proxima; adeoque implicat, quod ſit informe ex defectu diſpoſitionis, & quod ſit validum: *v. num.* 2997.

3086 Dices 2. Sacramentum Pœnitentiæ poſſe eſſe validum ex defectu doloris extenſive, hoc pacto: poteſt dari caſus, quod quis habens tantum duo peccata mortalia diſparata, v. gr. furti, & odii, invincibiliter oblitus odii, eliciat actum doloris tantum de peccato furti, ex peculiari motivo, & ſpeciali turpitudine illius peccati in ſpecie, illudque confiteatur: ſed in hoc caſu Sacramentum eſt validum, & informe; ergo &c. Minor probatur: eſt validum; quia jam adſunt omnes partes eſſentiales, jam namque adeſt ſufficiens dolor; quia ex Trident. non tenetur quis confiteri, niſi peccata, quæ memoriæ occurrunt; nec tenetur elicere dolorem, niſi de peccatis, quæ pariter memoriæ occurrunt. Eſſet autem informe, nempe ſine effectu gratiæ, quia in caſu peccatum odii oblitum non eſſet remiſſum, non quidem directe, ut eſt certum: neque indirecte ex vi abſolutionis peccati furti confeſſi, quia nullum peccatum remitti poteſt ſine ullo dolore formali, aut ſaltem virtuali ſupra ipſum cadente; in caſu autem, nullo pacto caderet ſupra illud dolor, non formalis, ut ſupponitur, nec virtualis; quoniam dolor de peccato furti, cum ſupponatur habitus ex motivo peculiari, & ſpeciali turpitudine peccati furti, non poteſt virtualiter extendi ad peccatum odii diverſæ rationis, & ſpeciei; quia non poteſt comprehendi ſub illa ſpeciali turpitudine. Ex quo fit, quod neque eſſet remiſſum peccatum furti confeſſum; nam (ut eſt certum) unum peccatum non poteſt remitti ſine alio, & conſequenter dari poteſt Sacramentum Pœnitentiæ validum, & informe. Hic eſt caſus validior, qui a recentioribus oppoſitæ ſententiæ affertur.

3087 Reſp. Admiſſo caſu, negando minorem; quia peccatum odii, ut invincibiliter oblitum, eſt indirecte abſolutum; dolor namque formalis de peccato furti virtualiter extenditur ad peccatum odii oblitum; quatenus ſuppoſita ſufficienti diligentia adhibita in conſcientiæ examine, cenſetur ille talis promptus ad eliciendum actum doloris, etiam circa peccatum odii oblitum, ſi menti occurreret; talis enim virtualis extenſio doloris ſpecialiter conſiſtit in ea promptitudine de eo dolendi, quando menti occurreret.

3088 Et licet motivum doloris formalis furti ſit propria ipſius turpitudo in ſpecie, hoc non impedit, quin etiam dolor poſſit ad aliud peccatum oblitum virtualiter extendi, ſaltem ratione turpitudinis genericæ, quatenus peccatum eſt, & offenſa Dei; eo ipſo enim, quod dolet de ſpecifica, dolet de generica; nam non poteſt dolere de ratione ſpecifica, non curando de generica; qui autem dolet de peccato, ut ſic, & de offenſa Dei, ut ſic, dolet virtualiter de quolibet peccato invincibiliter oblito; quia quodlibet ſub ea ratione comprehenditur.

3089 Hac autem virtuali extenſione doloris deficiente, quatenus ille talis allatam promptitudinem non haberet, nec de ratione generica peccati & offenſæ curaret, deficeret quidem forma gratiæ, ſed ſimul deficeret Sacramenti validitas; quia deficeret dolor ſufficiens ad valorem, eſto ob invincibilem ignorantiam non peccaret; & ſic deficeret materia proxima neceſſaria, quæ eſt dolor reconciliativus cum Deo, qui ſaltem implicite, & virtualiter deteſtationem omnium mortalium, etiam inculpabiliter oblitorum, includit.

3090 Confirmatur 1. Iſte talis, vel ita doleret de peccato furti, ut dolor eſſet reconciliativus cum Deo, ut ſcilicet iſte talis intenderet ſe reconciliare cum Deo, medio Sacramento, vel non? ſi ſecundum, Sacramentum eſſet quidem informe, ſed invalidum ob defectum materiæ neceſſariæ: ſi primum, Sacramentum eſſet non ſolum validum, ſed etiam formatum gratia, qua talis dolor reconciliativus cum Deo, continet implicite & virtualiter deteſtationem omnium mortalium, ſicut liquet de actu perfectæ charitatis, qui virtualiter continet deteſtationem omnium peccatorum mortalium, quamvis homo eorum non recordetur; quia actus ille cum affectu ad mortale peccatum ſtare non poteſt: ita univerſaliter omnis amor efficax alicujus boni continet virtualiter, & implicite deteſtationem mali contrarii, ſic pariter eſt de dolore reconciliativo cum Deo dicendum.

3091 Confirmatur 2. Niſi offendens efficaciter deteſtetur offenſam amico illatam, & habeat firmum propoſitum eum amplius non offendendi, non poteſt dici,

ci, quod habeat verum & ſincerum animum ſe reconciliandi cum amico, ſed ſimulatum, & fictum: ergo dolor reconciliativus peccatoris cum Deo, includere debet efficacem deteſtationem de offenſis commiſſis, & firmum propoſitum eum amplius non offendendi: ſed dolor ſic deteſtativus virtualiter ſe extendit ad omnem offenſam factam: ergo implicat eſſe dolorem reconciliativum, & ad omnia peccata, etiam oblita, non ſe extendere.

3092 Quod dolor debeat eſſe reconciliativus, conſtat; quia quæſtio procedit ſuppoſita inimicitia hominis cum Deo, & de peccatis mortalibus non jam confeſſis, nec rite abſolutis: minime de venialibus, quia venialia ſunt materia ſufficiens, non neceſſaria, ita ut ſi quis confiteretur unum ſine alio etiam advertenter, adhuc vi Sacramenti haberet effectum augmenti gratiæ. Unde Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.* 3. de fructu Sacramenti Pœnitentiæ loquens ait: *Sane vero res, & effectus hujus Sacramenti, quantum ad ejus vim, & efficaciam pertinet, reconciliatio eſt cum Deo.* Adeoque dicitur Sacramentum reconciliationis: *v. n.* 3034.

3093 Dices 3. Poteſt dari caſus, quod quis omnia peccata confiteatur, & de omnibus vere doleat, habeat tamen affectum ad unum mortale; ſed in hoc caſu Sacramentum eſt validum, cum adſit ſufficiens dolor; eſt tamen informe, & abſque effectu gratiæ ob allatum affectum; ergo, &c.

Reſp. Vel nomine *affectus* ad peccatum intelligitur inclinatio naturalis ad illud, & tunc Sacramentum, & erit validum, & formatum gratia; quia poteſt ſtare validitas Sacramenti Pœnitentiæ, & effectus gratiæ cum inclinatione ad aliquod peccatum, immo, cum probabili præviſione reincidentiæ; quia hi ſunt actus naturales, primus appetitus ſenſitivi, ſecundus intellectus. Vel intelligitur voluntas peccandi illo peccato, & ſic utique Sacramentum eſt informe; eſt tamen invalidum ob defectum materiæ neceſſariæ, nempe doloris efficacis reconciliativi.

Implicat igitur, quod Sacramentum Pœnitentiæ ſit informe, & validum.

Quas rationes ſi attente Lector perpendet, comperiet ſententiam Scoti eſſe probabiliorem, & ſimul tutiorem, cum non exponat Sacramentum fruſtrationis periculo: ac proinde eſſe conformem decreto Innoc. XI. de ſectanda opinione tutiori, quando agitur de Sacramenti valore: *v. n.* 75.

C O N F E S S I O

3094 E*St accuſatio de propriis peccatis coram Sacerdote legitimo ad eorum remiſſionem obtinendam per abſolutionem.*

3095 Qualitates, ſeu conditiones bonæ confeſſionis, ſunt ſexdecim, his contentæ verſibus.

Sit ſimplex, humilis confeſſio, pura, fidelis,
Atque frequens, nuda, diſcreta, libens, verecunda,
Integra, ſecreta, lacrymabilis, accelerata,
Fortis, & accuſans, & ſit parere parata.

1 *Simplex*, veritatem aperiens ſine hiſtoriarum, & rerum impertinentium, admixtione.

2 *Humilis*, ſine audacia, aut jactantia.

3 *Pura*, cum animi puritate, & intentione conſequendi finem Sacramenti, non ob vanam gloriam, &c.

4 *Fidelis*, referens certa pro certis, dubia pro dubiis, ſine mendacio.

5 *Frequens*, ut frequenter quis confiteatur.

6 *Nuda*, non palliata coloribus, ſed clare & diſtincte peccata explicantur ſine diminutione, aut æquivocatione.

7 *Diſcreta*, ut peccata verbis honeſtis explicentur, & probus Confeſſarius eligatur.

8 *Libens*, ut fiat ſponte, non coacte.

9 *Verecunda*, cum pudore.

10 *Integra*, requiritur enim integritas materialis, videlicet, ut omnia mortalia; quæ memoriæ occurrunt non jam confeſſa, eorumque numeri, & circumſtantiæ, quæ ſpeciem mutant, aperiantur: ex Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.* 5.

11 *Secreta*, ut non fiat coram aliis, niſi urgente neceſſitate, ut infra de dimidiatione: *v. n.* 2912. & 3154.

12 *Lacrymabilis*, cum dolore ſaltem interiori.

13 *Accelerata*, ut commiſſo peccato, confeſſio non diu differatur. Commiſſo gravi peccato, præſertim carnis, non debet quidem quis diu confeſſionem differre, ne labatur in pejus; ſed indecens eſt, ſi ſtatim ad Sacramentum accedat, niſi neceſſitas urgeat: debet enim prius, placata ſenſus rebellione, ſe diſponere per cognitionem, & dolorem patrati delicti, ut ſic quamprimum cum debita reverentia Sacramentum ſuſcipiat.

14 *Fortis*, cum animi conſtantia, ne ob pudorem, aut timorem, aliquod peccatum mortale omittat.

15 *Accuſans*, ut fiat per modum accuſationis ſine excuſatione.

16 *Parere parata*, videlicet cum animo pœnitentiam implendi, & Confeſſarii conſiliis ſtandi.

3096 Ex his conditionibus ſolæ tres ſunt neceſſariæ ad Sacramenti valorem, nempe fidelitas, integritas, & dolor: *v. n.* 3040. & 3050.

E X A M E N.

3097 PRo integritate materiali eſt neceſſe, ut præmittatur examen ſufficiens. Diligentia in examine non debet eſſe ſumma, & ſcrupuloſa, ſed mediocris, & humana, qualem vir prudens in arduis negotiis adhibet, etiam ſi putet majori & nova diligentia ſe plura reperturum, Scotus *in* 4. *diſt.* 17. *quæſt. unic. litt.* M, *diſp.* 9. *quæſt. unic. litt.* B.

3098 Ad tollendos ſcrupulos notanda eſt doctrina Sancii *in ſelectis diſ.* 41. *n.* 18. *quod poſt mediocrem iſtam diligentiam adhibitam in conſcientiæ examine non teneatur quis (etiamſi non ſit ſcrupuloſus, ſed expertus) ulterius de anteacta vita cogitare, & ſi aliquid occurrat, quod putet non fuiſſe in confeſſione explicatum, poteſt ſibi perſuadere, cum cæteris id memoratum fuiſſe.* Hanc doctrinam communiter famoſam, & celebrem vocant Doctores, præſertim Diana *part.* 3. *tract.* 4. *reſolut.* 107. Volpi *reſolut.* 146. *n.* 11. Sa, Buſemb.

3099 Hanc autem doctrinam Sancii amplector loquendo de confeſſionibus antiquis, & in vita præterita actis, atque etiam in confeſſionibus generalibus, quia alias utique gravis perturbatio, & confuſio mentis poſſet oriri, quam Deus non vult; minime in confeſſionibus ordinariis, & regulariter; licet enim poſt dictam diligentiam non ſit de anteacta vita cogitandum, regulariter tamen loquendo, ſi aliquod peccatum occurrat, quod quis prudenter, & non ſcrupuloſe dubitat non eſſe confeſſum, & maxime, quod certo ſcit ſe non eſſe confeſſum, tenetur illud confiteri, quia hoc ſecundum eſt certo cognitum ut oblitum, & nos tenemur in confeſſione ſequenti exprimere peccata ob quamcumque cauſam oblita; quia cum fuerint abſoluta indirecte, ſunt ſubjicienda clavibus directe. In dubio autem de confeſſionibus antiquis, aut generalibus, poteſt quis prudenter probabiliter judicare, ſe illud eſſe confeſſum, quia longa diſtantia temporis, aut multitudo illa materiæ non permittit diſtinctam memoriam. Hac adhibita limitatione, laude digna eſt Sancii doctrina: *vide Propoſit.* 11. ab Alex. Septimo *damn.*

3100 Præfata autem diligentia non debet eſſe eadem in omnibus, ſed major, vel minor conſiderata diſtantia inter unam, & aliam confeſſionem, & pœnitentis conditione, nempe ejus intelligentia, & conſcientia; nam longe minor requiritur in perſonis timoratis, & quæ frequenter confitentur, ut Sacerdotes; hi namque ictu oculi intellectivi ſupra diem præteritam, facilitet peccata, ſi quæ ſunt, reperiunt. Et timorati, ſi in ali-

aliquod mortale ceciderint, haud melius, quam ejus recordantur, quia ab eo tunc, quo peccant, ſolet eos mordere, & affligere conſcientia peccati.

3101 In examine magna uti debet Confeſſarius prudentia; ſi enim ipſe ſit doctus, & ad eum accedat pro confeſſione pœnitens rudis ſine ſufficienti examine, melius eſt illum interrogare, & juvare, ut numerum, & ſpeciem peccatorum declaret, quam dimittere ut diligentius ſe examinet; quia veriſimiliter creditur id illi fore minus utile; & melius peccata declaraturum mediis Confeſſarii interrogationibus, quam ſi ipſe per ſe conſcientiam diſcuteret.

3102 Idem ſæpe contingere poteſt in confeſſionibus plurium annorum, ſi pœnitens, vitiis deditus, neſciat quo ſe vertere, & unde incipere.

3103 Non tenetur quis cujuſvis memoriæ peccata ſcribere, ne memoria excidant; quia præceptum eſt de aperiendis peccatis, quæ ſunt in memoria.

3104 Viri docti interrogari non ſolent, quia prudenter creditur eos exprimere, quidquid oportet.

INTEGRITAS CONFESSIONIS

3105 Eſt duplex, materialis, & formalis; *Materialis* habetur, quando pœnitens omnia peccata mortalia ſecundum ſpeciem, & numerum, prout memoriæ occurrunt, confitetur, ita ut nullum eorum remaneat aperiendum: *v. n.* 3142. *Formalis* eſt, quando pœnitens omnia peccata mortalia, prout memoriæ occurrunt, confitetur, quantum hic & nunc poteſt, ac tenetur, licet aliquod ex neceſſitate aut impedimento omittatur, cum voluntate illud poſtea aperiendi, neceſſitate, aut impedimento ceſſante. Sæpe quis ab integritate materiali excuſatur: *ut infra a num.* 3113. numquam vero ab integritate formali: *ut in numer.* 3070. *vid. tom.* 3. *a num.* 278. *ad* 292.

3106 Si quis habens mortalia, & venialia, prius confiteatur uni mortalia, poſtea alteri, apud quem bonam opinionem conſervavit, nimia verecundia affectus confiteatur venialia, non peccat contra confeſſionis integritatem, Leander, & Bonac. Arſdekin *in tom.* 2. *pag.* 227. *n.* 13. quia venialia non ſunt materia neceſſaria: Et mortalia reſpectu poſterioris Confeſſarii, cum ſupponantur rite confeſſa, & abſoluta a priori, pariter non ſunt materia neceſſaria.

3107 Moribundus, ſeu in periculo mortis conſtitutus, qui loquelam amiſit, abſolute debet abſolvi, ſi nutu, aut ſigno aliquo confeſſionem petat, vel dolorem de peccatis oſtendat; quia per tale ſignum dat materiam ſufficientem, nempe peccata in genere. Idem dic, ſi ea ſigna in abſentia Confeſſarii dederit, & poſtea ab aliis illi renuncientur.

3108 Si moribundus nullum ſignum dederit, aut dare poſſit, non eſſe abſolvendum, tenent Diana *part.* 3. *tract.* 8. *reſol.* 8. *tract.* 6. *reſol.* 20. Buſemb. & alii: quia nulla eſt data materia, nec explicite, nec implicite, per aliquod ſignum ſenſibile. Nec Judex poteſt dare ſententiam reo, niſi accuſatio explicita, aut per ſigna ſenſibilia præcedat.

Dico tamen eſſe abſolvendum ſub conditione, ſi prius probe, & Chriſtiane vixerit, & Sacramenta frequentaverit, Leander *de Pœnit. tr.* 5. *d.* 5. *quæſt.* 46. Tambur. Volpi *reſol.* 149. *n.* 17. & quamplures alii. 1. Quia de hujuſmodi viro probo in articulo mortis conſtituto, prudenter dubitari poteſt, an prius confeſſionem petierit & non fuerit auditus, aut aliquod ſignum externum dederit, quod non fuerit viſum; imo dubitari poteſt, an etiam de facto aliquod ſignum externum det; quod propter ejus virium imbecillitatem non videatur.

2 Quia ad recipienda Sacramenta Euchariſtiæ, & Extremæ Unctionis in articulo mortis, ſufficit, quod per vitam Chriſtianam, quam quis duxit, implicite oſtenderit voluntatem ea recipiendi in articulo mortis.

3 Quia in dubiis, aut opinionibus circa neceſſaria ad ſalutem, tutior pars eſt amplectenda, ut patet ex *num.* 77. ſed in caſu agitur de re neceſſaria ad ſalutem, & adeſt dubium, aut opinio pro utraque parte: igitur tutior pars eſt eligenda, qualis eſt pars affirmativa. Eo maxime quia omne ceſſat periculum irreverentiæ Sacramenti, & ſacrilegii, dum abſolutio ſub conditione datur.

Ideo hanc opinionem (ut refert Diana *p.* 3. *citat.*) amplexus eſt in praxi Clemens VIII. qui videns quemdam e Fabrica S. Petri cadentem ex remoto loco, ſtatim abſolutionem ſub conditione dedit, dicens: *Si es capax, ego te abſolvo a peccatis tuis.*

3109 Hac occaſione Clericatus *cap.* 123. *n.* 4. caſum proponit, qui ſequitur.

Quid dicendum, ſi quis petat Confeſſionem in articulo mortis, & ibi non adſit, niſi Sacerdos mutus; an talis Sacerdos audiens peccata poſſit abſolvere nutibus, vel ſcribendo in pagina: *Ego te abſolvo?* Reſp. Doctores in hoc caſu timide conſentire, ut ſic data abſolutio ſit forma valida Sacramenti; nam certum eſt, eam conſiſtere in verbis. Porro ſtante caſu extremæ neceſſitatis, docent, melius eſſe, ut ſic mutus Sacerdos abſolvat, quam ut ſe omnino retrahat; nam ſicut moribundus, qui ſupponitur dolere de peccatis, poteſt abſolvi, quamvis ſigna expreſſa non dederit, ſic videtur non reprobanda talis abſolutio. Diana *par.* 11. *tract.* 6. *reſol.* 14. Coton. *ubi ſupr. num.* 2. *&* 3.

QUÆRES.

3110 *An, ſi quis non poſſit peccatum aliquod mortale, aut circumſtantiam confiteri, ſine manifeſtatione complicis, poſſit, aut debeat illud tacere non alio imminente damno, niſi ſola notitia & infamia apud Confeſſarium?*

Affirmant, quod aliis peccatis confeſſis, debeat illud tacere, cum propoſito illud poſtea aperiendi capta opportunitate alterius Confeſſarii, Diana *cap.* 1. *tract.* 7. *reſol.* 49. Volpi *reſol.* 150. *num.* 7. & alii plures: quia præceptum de ſervanda fama proximi, cum ſit juris divini naturalis, fundatum in illo principio: *Quod tibi non vis, alteri ne feceris*: magis urget, quam præceptum de integritate materiali confeſſionis, cum ſit juris divini poſitivi.

3111 Reſpond. negative, nimirum pœnitentem non debere illud peccatum tacere, ſed confiteri, ſi alius Confeſſarius, qui complicem ignoret, non adſit, & non poſſit aliter peccatum, vel circumſtantiam explicare, quin complicem manifeſtet, Scotus *in* 4. *diſt.* 21. *quæſt.* 2 *litt. L.* D. Bonav. D. Thomas, D. Antoninus, & D. Bernardus, quos citat, & ſequitur Leander *de pœnit. tract.* 5. *quæſt.* 61. *cum communiori.*

Probatur; Præceptum Chriſti de integritate materiali confeſſionis obligat pœnitentem ad manifeſtanda propria peccata, & ſubeundam apud Confeſsarium infamiam propriam, ſi quæ ſit; ergo a fortiori obligat ad eadem manifeſtanda, & ſubeundam apud Confeſsarium infamiam complicis, ſi quæ ſit. Sequitur ex diſparitate non aſſignanda, & a fortiori: quia magis quis tenetur ad propriam, quam ad alienam famam ſervandam. Tum quia peccator, per hoc, quod peccat, cedit juri ſuo quoad famam apud Confeſsarium.

3112. Cæterum nullam infamiam adeſse oſtenditur ad hominem. Ex Diana *part.* 3. *cit. & tr.* 5. *reſ.* 32. non infamat proximum, nec peccat mortaliter, qui adulterium ſecretum uxoris communicat viro taciturno per modum conſultationis, aut injuriam ab alio ſibi illatam ad leniendum dolorem; ergo non infamat complicem, nec peccat, qui proprium peccatum ſine manifeſtatione complicis confiteri non valens, illud communicat Confeſsario per modum confeſſionis ſacramentalis, & ad vitam animæ obtinendam. Sequitur a fortiori, quia amicus ligatur ſigillo naturali, Confeſsarius ſacramentali: *vid. num.* 2750. *&* 2759.

DE DIMIDIATIONE CONFESSIONIS.

3113 Urgente gravi neceſſitate, poteſt licite dimidiari Confeſſio, tam a Sacerdote in ordine ad celebrandum, quam a laico in ordine ad communicandum, ob rationem *de n.* 284. *in tom.* 3. Hæc autem neceſſitas, ſeu cauſa ab integritate materiali excuſans, non debet eſſe quæcumque, ob rationem *de n.* 285. *ad* 289. *tom.* 3. ſed ſola impotentia phyſica, aut moralis, ita ut ex una parte urgeat neceſſitas celebrandi, aut communicandi, & ex alia adſit impotentia confitendi.

IMPOTENTIA PHYSICA.

3114 Habetur. 1. Si immineat periculum mortis, & patiens non habeat tempus confitendi omnia. 2. Si immineat multitudo moribundorum, ut tempore peſtis, naufragii, ſubiti prælii, incendii, &c. Imo in his caſibus poſſunt omnes ſimul dicto uno peccato, quod minus infamat, vel ſecundum alios (ſi aliter fieri non poſſit) dicendo in genere, *ſe eſſe peccatores*, abſolvi per hæc verba: *Ego vos abſolvo, &c.* 3. Si infirmus nimis fatigetur in dicendis peccatis, hic poteſt dimidiare, & in poſterum relinquere; & eſt abſolvendus, ne morte præventus, ſine abſolutione decedat.

3115 Vir ignoti idiomatis non habens copiam Confeſſarii, qui illum intelligat, poteſt dimidiare confeſſionem, non ſolum inſtante præcepto Divino, ſed etiam Eccleſiaſtico, quia in eo caſu facit, quod moraliter poteſt. Idem dic de mutuo, aut valde balbutientis linguæ, qui ſignis confitentur, quomodo poſſunt; ita Leander *de Sacram. Pœnit. quæſt.* 56. Diana *part.* 3. *tract.* 4. *reſol.* 131. *v. num.* 2912.

IMPOTENTIA MORALIS

3116 Habetur, quando non leviter, ſed prudenter timetur grave damnum corporale, vel ſpirituale, proprium, vel alienum, *ut in tom.* 3. *n.* 284. *&* 289.

3117 In his caſibus licita eſt dimidiatio confeſſionis non ſolum in articulo mortis, & quando obligat præceptum divinum, aut Eccleſiaſticum confitendi, ſed etiam quando non obligat, ſi non brevi, ſed longo tempore eſſet differenda confeſſio; quia diu privari fructu hujus Sacramenti eſt notabile damnum: ita Leander, Diana, & alii.

3118 Circa peccata, quæ tacet, non requiritur contritio, ſed ſufficit attritio, & propoſitum confitendi illa ceſſante periculo, ſeu impotentia, quia per Sacramentum jam ab illis indirecte abſolvitur: *v. tom.* 3. *n.* 288.

3119 Non licet dimidiare confeſſionem ratione magni concurſus pœnitentium, & ſic dimidiate confeſſos abſolvere; quia qui habet neceſſitatem Confeſſionis valde longæ, poteſt, & debet ad aliam diem expeditiorem remitti. Tum quia id cederet in ſcandalum, & animarum perniciem; nam perditi poſſent diem magni concurſus eligere, ut ſic dimidiate confiterentur, & abſolverentur, quando materia expoſceret ſpecialem Confeſſarii curam, & medicinam, quam ob pœnitentium multitudinem adhibere non valet.

3120 Si autem occurrat neceſſitas confeſſionis adeo longæ, ut tunc perfici non poſſit, & ex alia parte non poſſit ille ſine ſcandalo, damno, aut infamia, Miſſam, ſeu Communionem omittere; tunc poteſt ille cum ſola contritione, & voto confeſſionis celebrare, aut communicare; vel ſi prudenter timet contritionem ſibi difficilem, poteſt attritus confiteri dimidiate. Diana *part.* 5. *tract.* 3. *reſol.* 75. *tract.* 13. *reſ.* 53. Similiter quando Parochus deferens Euchariſtiam ad infirmum, audiens brevem reconciliationem, advertit eum teneri ad longam Confeſſionem, quam ſine ſcandalo & infamia tunc proſequi non poteſt, poteſt dimidiate confeſſum abſolvere, communicare, & redire ad Confeſſionem: *vid. Propoſ.* 59. ab Innoc XI. *damn.*

CASUS.

3121 Sacerdos, aut laicus habens cum non reſervatis caſum reſervatum, ſi urgeat neceſſitas celebrandi, aut communicandi, & ſolum adeſt Confeſſarius valens a non reſervatis abſolvere, probabilius mihi eſt, quod debeat confiteri inferiori, tam non reſervata, quam reſervata; quia præceptum de præmittenda Confeſſione obligat ad integram, nedum formaliter, ſed etiam materialiter; a qua integritate materiali ſolum excuſat neceſſitas cadens ſupra ipſam dimidiationem, non ſupra celebrationem, uti eſt in caſu; damnum namque, aut infamia non timetur ex Confeſſione reſervati, ſed ex omiſſione celebrationis. Et ſic abſolvitur ab omnibus peccatis, directe a non reſervatis, indirecte a reſervato, & non dimidiatur Confeſſio, Volpi *reſol.* 63. *n.* 11. *v. n.* 3358.

3122 Peccatum dicitur *directe* abſolvi, quatenus aperitur Confeſſario habenti legitimam poteſtatem in illud, qui proinde illud directe abſolvit: *indirecte*, quatenus abſolvitur ratione concomitantiæ cum peccato directe abſoluto: quod dupliciter contingere poteſt.

1. In peccatis oblitis, quæ, quando quis confitetur, dicuntur abſolvi directe, ex vi abſolutionis directe datæ ſupra peccata confeſſa, in quantum non poteſt remitti unum peccatum ſine alio, ſed gratia omnes expellit.

2. Quando quis urgente neceſſitate celebrandi, aut communicandi, confitetur Confeſſario inferiori plura peccata, quorum alia ſunt reſervata, alia non reſervata; tunc a reſervatis abſolvitur, non directe, quia ea non cadunt ſub poteſtate Confeſſarii; ſed indirecte ex vi abſolutionis directe datæ ſupra non reſervata, cum onere, ut poſtea accedat ad Superiorem, aut Confeſſarium, ut ab eo abſolvatur a reſervatis directe; cui ſolum ſufficit, ut confiteatur ipſa reſervata, minime alia, quia ab aliis jam fuit directe abſolutus.

3123 Si autem caſui ſit annexa excommunicatio reſervata, tunc Confeſſarius inferior poteſt pœnitentem abſolvere directe a peccatis non reſervatis, & indirecte a reſervatis: at non poteſt abſolvere a cenſura reſervata; abſolutio enim a cenſuris eſt diſtincta ab abſolutione a peccatis, unde ille a peccatis abſolutus, remanet cenſura ligatus: quo non obſtante, poteſt confiteri ut ſupra cum inferiori, & inde a peccatis abſolutus licite celebrare, aut communicare, Diana *part.* 3. *tract.* 4. *reſol.* 104. *part.* 5. *tract.* 13. *reſ.* 10. quia iſte eſt recte diſpoſitus; nam abſolutio a peccatis, & infuſio gratiæ poteſt per accidens haberi remanente cenſura, quoniam gratia non eſt incompoſſibilis cum cenſura: qui caſus contingit, ſi pœnitens oblitus cenſuræ reſervatæ confiteatur, & a Confeſſario inferiori cenſuræ inſcio, aut ignaro abſolvatur: ita pariter evenit ſcienter in caſu urgentis neceſſitatis celebrandi, aut communicandi, quia præceptum Eccleſiaſticum cenſuram imponens non obligat cum tanto detrimento.

3124 Debet tamen Confeſſarius in caſu neceſſitatis pœnitentem cenſura reſervata ligatum a peccatis abſolvens, curare, ut antequam abſolvatur, præmittat promiſſionem de comparendo coram Superiore per ſe, aut per alium quamprimum poteſt, de ſtando mandatis Eccleſiæ, & de ſatisfacienda parte, ſi cenſura eſt ob caſum, quo fuit læſio partis; quod ſi poſtea ex ſua culpa non ſe præſentet, aut compareat, tunc nova neceſſitate celebrandi, aut communicandi urgente, major cautio eſt exigenda, puta juramentum; ſi pertinax ſit in non comparendo, eſt ei neganda abſolutio, ut aliis, quorum emendatio deſperatur, Diana *part.* 5. *citat.*

3125 Denique, ſi Sacerdos celebraturus, & laicus communicaturus habeat ſolum caſum reſervatum, tunc neceſſe eſt, ut ſibi conſulat, & evadat in gratia per contritionem, & ſic communicet, aut celebret, Confeſſione non præmiſſa, quia tale reſervatum nullo modo poteſt abſolvi a Confeſſario inferiori; non directe, quia non cadit ſub poteſtate legitima Confeſſarii; nec indirecte, quia non ſupponitur aliud peccatum non reſervatum ex vi abſolutionis, cujus per concomitantiam abſolvatur, Volpi *cit. v. n.* 3360.

3126 Idem etiam venit dicendum extra caſum neceſſitatis communicandi, ſi Confeſſarius ignarus pœnitentem de caſu reſervato, quem eſſe reſervatum ignorat, ſine legitima facultate abſolvat; tunc namque, ſi pœnitens non ſubjicit Confeſſario inferiori niſi peccatum reſervatum, non remanet in re abſolutus ex defectu juriſdictionis Confeſſarii, licet bona fides cum a ſacrilegio excuſet, ſi communicet: ſi vero una cum reſervato ſubjicit Confeſſario aliud peccatum non reſervatum, tunc quidem remanet ab omnibus abſolutus, directe a non reſervato, indirecte a reſervato, cum onere tamen accedendi ad Superiorem pro reſervato, ſuperveniente notitia, quod Confeſſarius prior non habebat facultatem ſuper illo.

DE CIRCUMSTANTIIS PECCATORUM.

3127 Circumſtantia *eſt accidens actui humano adjacens*. Circumſtantiæ ſunt ſeptem.

Quis, *Quid*, *Ubi*, *Quibus auxiliis*, *Cur*, *Quomodo*, *Quando*,

Quæ ſunt neceſſario in Confeſſione aperiendæ, ſi mutent ſpeciem.

QUIS

3128 Significat qualitatem peccantis; verbi gr. in peccato fornicationis, an ſit conjugatus, voto caſtitatis ligatus, &c.

3129 Religioſus profeſſus non tenetur exprimere circumſtantiam Religioſi, ſed voti etiam ſi ſit Sacerdos; quia ſola virtus caſtitatis, & Religionis, tam a ſtatu Religioſo, quam ab utroque voto intenditur. Nec explicare tenetur circumſtantiam voti ſolemnis, quia votum ſolemne, & ſimplex, non variant ſpeciem, ſed differunt accidentaliter ſecundum magis, & minus. Pariter mulier habens rem cum Religioſo Sacerdote, ſufficit, ſi dicat: *Habui rem cum habente votum caſtitatis*. Diana *part. 3. tract. 3. reſol. 67.*

3130 Conjugatus habens rem cum conjugata, tenetur utriuſque ſtatum exprimere; quia habetur in eo actu duplex malitia, & injuſtitia, quæ licet ſit ejuſdem ſpeciei, & contra eamdem virtutem, eſt tamen explicanda, ut explicetur peccatum in individuo, quod factum eſt, quod alias non explicaretur. Tum quia frangere fidem, & cooperari, ut alter frangat fidem, ſunt diverſæ ſpeciei. Idem dic ſi uterque ſit ligatus voto caſtitatis: *v. n.* 2141. *&* 553.

Subditus injuria afficiens, aut percutiens ſuperiorem, non ſufficit, ſi dicat ſe percuſſiſſe, &c. Religioſum; ſed debet circumſtantiam ſuperioris aperire; quia addit malitiam ſpecialem contra obſervantiam ſuperiori debitam.

Si quis haberet rem cum muliere dormiente, deberet circumſtantiam aperire, quia inferret injuriam; nam dormiens eſt quaſi invita: *v. n.* 2143.

3131 Prælatus, ſeu ſuperior non tenetur in peccato fornicationis, aut alio peccato hominis, circumſtantiam prælationis exprimere, niſi peccet cum publicitate, & ſcandalo; quia talis circumſtantia non mutat ſpeciem: excipe peccata ſuperioris, quæ ſcilicet ejus concernunt officium.

3132 Frigidus, & Eunuchus, ſi fornicetur, aperire tenetur circumſtantiam impotentiæ generandi: quia mutat ſpeciem contra naturam: nam ejus caret fine, ad quem eſt a natura ordinata. Diana *par. 3. tract. 4. reſol.* 139.

3133 Religioſus habens votum ſolemne caſtitatis, ſi faciat votum ſe non polluendi, & ſe polluat, non tenetur exprimere hoc votum, Leander; quia utrumque votum eamdem virtutem intendit; imo ſecundum non eſt diſtinctum, ſed confirmatio primi.

QUID

3134 Circumſtantiam ſe tenentem ex parte materiæ, & objecti peccati: v. gr. in furto, an calix ſit conſecratus; in percuſſione, an percuſſor ſit Clericus, Pater, Mater, Superior.

3135 Qui plura vota de diverſis materiis ex ſe non præceptis emiſit, illa omnia violans, ſufficit, ſi dicat: *tot vota per tot vices fregi*: quia omnia ſunt ejuſdem ſpeciei. Si vero ſint de materiis ex ſe præceptis, tenetur illa exprimere, v. gr. fregi votum caſtitatis, non furandi, &c. Idem dic, ſi jejunium illius diei, ad quod tenetur ex voto, aut præcepto, fuiſſet injunctum pro pœnitentia ſacramentali; tunc namque illud frangens deberet exprimere votum, præceptum, & onus ſatisfactionis ſacramentalis, ob malitias ſpecie diſtinctas, quas inde contraheret actus, ut infra dicemus de diſtinctione ſpecifica, & numerica, *& n.* 3193.

3136 Secus eſt dicendum, ſi actus ſit contra plura præcepta, aut contra votum pluries emiſſum. Unde ſi quis omittat Sacrum die Dominico, quo occurrit feſtum Sancti, ſufficit, ſi dicat ſe omiſiſſe Sacrum die feſto: idem dic de voto replicato, quia præcepta, & reſpective vota ſunt ejuſdem rationis, ac proinde actus non deſumit ex illis malitiam ſpecie diſtinctam, juxta dicta in *loc. cit. v. n.* 1850.

UBI

3137 Locum peccati: v. gr. pollutio in Eccleſia: *v. a n. 556. ad 576.* *Quibus auxiliis*, perſonam, qua uſus eſt pro medio ad patrandum peccatum, v. gr. ſi ad provocandam mulierem uſus eſt alia muliere, quod addit malitiam ſcandali contra charitatem: *v. n. 328. ad 330.* *Cur*, finem peccantis, v. gr. ſi quis furetur pecuniam ad fornicandum. *Quomodo*, modum, quo peccatum committitur, v. gr. ſi quis habeat rem cum muliere, adhibendo violentiam. *Quando*, tempus, v. gr. ſi Confeſſarius tractavit inhoneſta cum muliere, quando illa confitebatur.

3138 Circumſtantiæ, aliæ ſunt mutantes ſpeciem, quæ ſcilicet faciunt peccatum opponi ad virtutes, ſeu honeſtates ſpecie diſtinctas, ac proinde conſtituunt peccatum ſub ſpecie diſtincta, ut in allatis exemplis, & de quibus fuſe facta eſt mentio in propriis materiis; præſertim *in 6. præc. dec.*

3139 Aliæ ſunt aggravantes in infinitum, quæ ſcilicet materiam venialem transferunt in mortalem, ut mendacium cum gravi damno proximi; quæ dicuntur aggravantes in infinitum, quia quaſi infinite mortale in gravitate diſtat a veniali; & hæ ſunt neceſſario aperiendæ.

3140 Aliæ ſunt aggravantes, vel minuentes intra eamdem ſpeciem, quæ peccatum ad aliam ſpeciem non transferunt, ſed intra eamdem ſpeciem augent, vel minuunt. Et iſtæ, aliæ ſunt parum aggravantes, quas certum eſt non eſſe neceſſario aperiendas; aliæ ſunt *notabiliter aggravantes*, quæ ſcilicet faciunt unum peccatum mortale pluribus mortalibus intra eamdem ſpeciem in gravitate æquivalere: ut eſt furtum mille aureorum, reſpectu furti viginti aureorum. De his eſt

DIF-

DIFFICULTAS.

3141 An *ſint neceſſario in Confeſſione aperiendæ?* Prima opinio tenet, circumſtantias notabiliter aggravantes, per ſe non eſſe neceſſario aperiendas, ſed aliquando per accidens, ſi peccatum propter talem circumſtantiam habeat annexam cenſuram, vel reſervationem. Diana *p. 2. tract. 7. reſ. 1. par. 3. tract. 4. reſol. 95. p. 5. tract. 14. reſolut.* 56. Leander *de Pœnit. tract. 5. diſput. 8. quæſt.* 4. Lugo, Toletus, Arſdekin *in tom. 2. pagin.* 227. *n.* 16. Maſtrius *diſput. 21. quæſt. 7. n.* 174. cum aliis fere 60. Doctoribus apud Dianam, & Leandrum.

3142 Ratio eſt, quia Conc. Trid. *ſeſſ. 14. cap. 4. & Can.* 7. enumerans ea, quæ in confeſſione ſunt de neceſſitate exprimenda, nullam mentionem facit de circumſtantiis notabiliter aggravantibus, ſed obligationem reſtringit ad numerum peccatorum, & ad circumſtantias mutantes ſpeciem: in doctrinalibus autem, quando ea recenſentur, quæ neceſſaria ſunt; ſi alia prætermittuntur, eo ipſo virtualiter declarantur non eſſe neceſſaria: eo maxime quia Conc. addit hæc verba: *Nil aliud ab Eccleſia a pœnitentibus exigitur*. Igitur nullum apparet præceptum, & nulla obligatio circumſtantias notabiliter aggravantes aperiendi.

Tum quia opinio affirmativa eſt ſcrupulorum fomentum; valde enim perturbaretur conſcientia, & valde durum eſſet, ſi teneretur diſcernere, in qua quantitate circumſtantia eſt notabiliter aggravans, & in qua non: quoniam non eſt major ratio, cur in furto quantitas mille aureorum ſit notabiliter aggravans reſpectu furti viginti aureorum, & non ſic furtum viginti aureorum reſpectu furti unius aurei; ſicut enim primum furtum eſt in quantitate æquivalente pluribus mortalibus, ita ſecundum.

Nec id requiritur, ut ſit regula Confeſſario in danda medicina, ut obliget ad reſtitutionem, quia Confeſſarius per hoc præcise, quod audiat furtum eſſe mortale, obligat pœnitentem ad reſtitutionem.

Unde concludunt, eum, qui furatus eſt, v. gr. mille, ſufficere, ſi dicat: *Commiſi furtum mortale*.

3143 Secunda opinio, cui adhæreo, affirmat eſſe neceſſario aperiendas. Scotus *in 4. diſ. 17. quæſt. unic. de 2. art. lit. N.* his verbis, *Nec ſolum peccata, ſed circumſtantias peccatorum notabiliter aggravantes includit dictum præceptum*; qui non poteſt explicari de circumſtantiis mutantibus ſpeciem tantum; nam exemplum affert de perſeverantia, & diuturnitate peccati, quæ quidem non mutat ſpeciem, ſed ſolum aggravat. Cajetan. Sotus, Victoria, Ledeſma, Joan. la Crux, & alii. Ratio eſt, quia multoties ſunt circumſtantiæ tales, quæ intra eamdem ſpeciem ita aggravant peccatum, ut judicio prudentis majorem malitiam afferant, quam ſi adderetur circumſtantia mutans ſpeciem; igitur ſi circumſtantia mutans ſpeciem eſt neceſſario aperienda, ita circumſtantia præfato modo aggravans, quæ proinde dicitur notabiliter aggravans.

3144 Circumſtantia igitur notabiliter aggravans non eſt illa, quæ ſolum facit unum mortale pluribus intra eamdem ſpeciem æquivalere; alioquin, qui fornicatur, non tantum deberet explicare copulam, ſed etiam oſcula, & tactus impudicos antecedentes, concomitantes, & conſequentes, proxime peccato principali, ad quod ordinantur, connexa: quod ſecundum communem eſt falſum: *Sed eſt illa, quæ ita intra eamdem ſpeciem peccatum aggravat, ut judicio prudentis majorem malitiam afferat, quam ſi adderetur circumſtantia mutans ſpeciem*.

3145 Hac ratione eſt circumſtantia notabiliter aggravans. 1. In furto quantitas mille aureorum reſpectu viginti. 2. Exceſſiva diuturnitas, v. gr. perdurare in odio, & voluntate occidendi inimicum plus quam per tres menſes; de qua perſeverantia exemplificat Scotus *cit. v. tom. 3. n.* 266. 3. Talis eſt (per plures, qui tenent, gradus conſanguinitatis non differre ſpecie) circumſtantia copulæ cum matre, aut patre. 4. Talis reſpectu homicidii facti per ſclopetum, eſt occiſio hominis patrata cum exceſſiva ſævitie, v. gr. cum obtruncatione naſi, linguæ, manuum, &c. Quem quæſo (ſi non ſit fera) non horret notabiliter tam exceſſiva crudelitas, ut certo non judicet hanc eſse circumſtantiam majorem gravitatem homicidio afferentem, quam ſit alia circumſtantia mutans ſpeciem, puta quam ſi occiſio per ſclopetum eſset facta ad fornicandum?

Hæc quidem, & ſimiles circumſtantiæ notabiliter aggravantes, ſunt neceſsario aperiendæ Confeſsario tam ut medico, quam ut judici, quia validiori indigent medicina, qua curentur, & majori ſatisfactione, qua purgentur, exemplo deſumpto ex morbo, & delicto phyſico.

Neque hæc ſententia eſt ſcrupulorum fomentum, ſi pœnitens probum & doctum Confeſsarium conſulat. & ſi hæc teneatur regula, quod *in dubio, an circumſtantia ſit notabiliter aggravans, cenſeatur non eſſe notabiliter aggravantem*; quia nemo eſt ſpoliandus libertate ob obligationem dubiam: *v. num.* 41.

De circumſtantiis plura alia dicta ſunt in propriis materiis.

CONFESSIO ABSENTIS.

3146 Non poteſt quis, nec licite, nec valide, confiteri abſenti per litteras, aut nuncium, & ab eo abſolvi, etiam ſi reperiatur in articulo mortis, aut impotens ad accedendum ad illum, quia v. gr. detinetur in carcere, ita Scotus *in 4. diſt. 17. quæſt. unic. litt. Z.* quia Sacramenta expoſcunt ſubjectum præſens. Conſtat ex ipſa forma abſolutionis, *Ego te abſolvo*, quæ non verificantur de ſubjecto abſente; nam pronomen demonſtrativum *Te* ſignificat ſubjectum præſens, ut dictum eſt pariter de præſentia materiæ in Sacramento Euchariſtiæ, *n.* 2953. *&* 2954.

3147 Nec obſtat, quod matrimonium celebretur inter abſentes per procuratores; quia contractus matrimonii (ut bene advertit la Crux) in quo fundatur ratio Sacramenti, non eſt immutatus a Chriſto in ratione contractus, ſed elevatus in lege gratiæ in ratione Sacramenti; ac proinde, quando ſalvatur in ratione contractus, ſicut ſalvatur inter abſentes, ſalvatur etiam in ratione Sacramenti: non ſic Sacramentum Pœnitentiæ, quod in ratione Sacramenti fuit a Chriſto inſtitutum, ut requirat præſentiam ſubjecti, ut ex ejus forma liquet.

Tum quia talis modus confitendi abſenti per litteras, aut nuncium, eſt expoſitus graviſſimis periculis, revelationis Confeſſionis, ſcandali, & aliorum damni, quia ut ait Scotus *cit. ex natura ſua eſt patulus*: quod cedit in grave præjudicium ipſius Sacramenti.

Hinc Clemens VIII. anno 1602. contrariam aſsertionem damnavit ad minus ut falſam, temerariam, & ſcandaloſam, eamque ſub excommunicatione doceri, aut in praxim deduci prohibuit.

3148 Eadem ratione invalida eſset abſolutio, ſi Confeſsarius præſentem audiret, & poſtea per litteras eum abſentem abſolveret.

3149 Arſdekin *in tom. 2. pag.* 232. addit, *quod ſi aliquis per litteras, aut nuncium Sacerdoti abſenti confeſſus fuiſſet, & poſtea ad illum in periculo mortis accurreret, & præſentem ſine alia Confeſſione abſolveret, valide, & licite abſolveret, ſicut ſi alii teſtentur aliquem moribundum, Sacerdote abſente, dediſſe contritionis ſigna, aut Confeſſionem petiiſſe, poteſt Sacerdos ſuperveniens illum jam ſenſibus deſtitutum abſolvere*. Et Clemens VIII. *non ſimpliciter abſentis Confeſſionem, ſed ſimul ejuſdem abſentis abſolutionem damnavit*; ita ille, qui addit, Clementem VIII. ſuper hoc caſu conſultum, ſic reſpondiſse.

3150 Idem docet Maſtrius *diſp. 21. quæſt. 7. n.* 170.

in

in caſu neceſſitatis, non extra; maxime, ſi infirmus Sacerdoti, cui peccata ſcripſit, accurrenti dicat: *Me accuſo de omnibus peccatis, quæ ſcripſi.*

3151 Præſentia pœnitentis non eſt neceſſe, quod ſit omnino phyſica, ita ut pœnitens ſit ante pedes Confeſſarii; ſed ſufficit moralis, quatenus ſtatim diſceſſit, eſt in eodem Templo, ad proſpectum Confeſſarii, a quo parum diſtat: Et ſic, ſi Confeſſarius aliquem defectum ſubſtantialem circa formam commiſit, & pœnitens diſceſſit, vel diſceſſit antequam Confeſſarius perficeret formam, & admiratio eſſet adſtantibus eum revocare, poſſet illum ſic moraliter præſentem abſolvere. Sed hoc gratis dicitur.

3152 Abſolutio a cenſuris poteſt dari abſenti, quia poteſt dari extra Sacramentum, niſi ſuperior facultatem abſolvendi committat cum clauſula *in Confeſſione Sacramentali*. Clericatus *cap.* 123. *n.* 14. *v. n.* 3315.

CONFESSIO IN SCRIPTIS.

3153 NEmo, etiam ſi ſit impotens confiteri ore, ut mutus &c. tenetur confiteri in ſcriptis, aut per interpretem, quia Confeſſio fuit a Chriſto inſtituta *ſecreta*, & hic modus confitendi eſt ex natura ſua patulus. Scotus *in* 4. *d.* 17. *quæſt. unic. litt. Y*, & Diana *p.* 5. *tr.* 6. *reſ.* 4. Affirmat de impotente confiteri ore, ſi poſſit ſcripto, Leander *de Pænit. tr.* 5. *diſp.* 6. *qu.* 17. Difficultas autem eſt, *an fieri poſſit in ſcriptis?*

3154 Et quidem in caſu neceſſitatis, quo quis ſit impotens confiteri, v. gr. quia mutus, ignotæ linguæ, &c. confiteri poteſt per nutus, interpretem, aut ſcriptum, dummodo Confeſſarius abſolvendo ſit præſens; quia, quod Confeſſio ſit ſecreta, & vocalis, non eſt de eſſentia Confeſſionis, ſed modus ſacramentalis, adeoque in caſu neceſſitatis poteſt eſſe publica: *ut in n.* 3114. habetur ex Tr. *ſeſſ.* 14. *c.* 5.

3155 Extra caſum neceſſitatis abſolute affirmat Leander *de Pænit. tr.* 5. *diſp.* 6. *qu.* 14. *&* 15. quod, ſi quis Sacerdoti præſenti tradat in ſcripto ſuam Confeſſionem tacite legendam, & immediate ante, aut poſt dicat: *De his omnibus peccatis in ſcriptis me accuſo*, valida, & licita ſit confeſſio, quia implet præceptum Confeſſionis vocalis, dum voce fatetur peccata ibi ſcripta eſſe ſua, & cum aliunde de illis habeat dolorem, ponit, quod requiritur ad Confeſſionis integritatem.

3156 Arſdekin *in tom.* 2. *pag.* 232. & Moya hanc opinionem ſequuntur in caſu verecundiæ valde magnæ.

3157 Dico tamen, extra caſum neceſſitatis Confeſſionem in ſcripto factam Confeſſario præſenti eſſe graviter illicitam, & inde invalidam, Maſtrius *diſ.* 32. *qu.* 7. *n.* 168. Faber, Brancatius, & alii Scotiſtæ, quia Confeſſio vocalis eſt de præcepto divino; conſtat *ex c. Quem pænitet, de Pænit. diſt.* 1. *Præcepit enim Dominus mundandis, ut oſtenderent ora Sacerdotibus, docens corporali præſentia confitenda peccata, non per nutum, nec per ſcriptum manifeſtanda: dixit enim:* Ora monſtrate; *erubeſcentia enim victa timore offenſi ſit venia criminis:* hinc ut inſinuat Scotus *cit. litt. Z*, erubeſcentia non excuſat, ſed ſola impotentia, quoniam erubeſcentia eſt a Chriſto intenta, & inde eſt magna pars pœnitentiæ.

Tum quia opinio affirmativa poteſt eſſe ſcandalum, & occaſio, ut confeſſio vocalis haud amplius, aut parum, præſertim a puellis uſitetur, quia cum non poſſit faciliter diſcerni, quanta verecundia requiratur, quælibet puella poſſet affectare, & præſumere ſuam verecundiam eſſe magnam, & excedentem, ac proinde a confeſſione vocali excuſari.

3158 A fortiori nec eſt licita, nec valida confeſſio, ſi quis Sacerdoti, qui fuit peccato præſens, dicat: *Me accuſo de peccato illo, quod tu ſcis me heri commiſiſſe;* quia hæc notitia non eſt ſacramentalis, nec fuit ordinata ad Sacramentum, ſed eſt extrajudicialis. Scotus *in* 4. *diſt.* 16. *qu.* 1. *litt. E.*

3159 Confeſſarius autem nullo pacto poteſt dare abſolutionem in ſcriptis, ſed debet eam voce proferre; *v. n.* 3109.

CONFESSIO DE SOLIS CONFESSIS.

3160 COnfeſſio de ſolis mortalibus alias confeſſis eſt valida, & fructuoſa: *Fructuoſa*, quia habet augmentum gratiæ: *Valida*, quia habet omnes partes; peccata enim confeſſa conſiderari poſſunt ut remiſſa, & ut commiſſa; unde abſolutio cadit ſupra illa ut commiſſa, quo pacto ſunt materia ſufficiens. Inſuper ſubſtant novæ materiæ proximæ, nempe novæ contritioni, Confeſſioni, & ſatisfactioni; requiritur enim novus dolor.

CONFESSIO REITERANDA EST

3161 QUoties eſt invalida; quod ex duplici capite contingere poteſt. 1. Ex parte pœnitentis. 2. Ex parte Confeſſarii.

EX PARTE POENITENTIS

3162 ESt invalida, & reiteranda confeſſio. 1. Facta ſine dolore, aut cum defectu alterius partis eſſentialis. Nec ad hoc ignorantia excuſat; quia eſt defectus partis eſſentialis, nempe materiæ proximæ. 2. In qua quis voluntarie aliquod mortale omiſit. 3. In qua quis accedit cum voluntate peccandi mortaliter; quia tunc non eſt diſpoſitus, non enim habet verum dolorem, & propoſitum ſe emendandi: talis eſt qui in occaſione proxima peccandi reperitur, quam relinquere poteſt, & non vult.

3163 In caſibus, in quibus quis, dum confitetur, peccat, ſeu indiſpoſitus ad Sacramentum accedit, ſacrilegium committit.

3164 Rudis qui ſine certo numero, ſed groſſo modo mortalia indocto Confeſſario confeſſus eſt, non tenetur, detecto errore, confeſſiones reiterare, Leander *hic tract.* 5. *diſp* 5. *quæſt.* 71. Diana *p.* 3. *tract.* 4. *reſ.* 89. quia fuerunt validæ, & fructuoſæ, quoniam peccata fuerunt directe abſoluta; non eſt autem obligatio iterum ſubjiciendi clavibus peccata ſemel directe abſoluta.

3165 Hinc Diana in *ſum. ver.* Confeſſarius quoad Examen, *n.* 38. ait: *Caveat, ne pænitentes perturbet circa validitatem præteritarum confeſſionum. Nam, ſi interrogando illos de numero, reſpondeant, ſe numquam numerum expreſſiſſe, cum id bona fide fecerint, relinquendos in bona fide, ait Marchantius; niſi aliquod eſſentiale omiſiſſe conſtet; nam confeſſiones alioquin non integræ materialiter, poſſunt eſſe integræ formaliter ratione bonæ fidei, & ſic ſufficientes.*

3166 Non ſunt reiterandæ confeſsiones bona fide factæ poſt confeſsionem invalidam, quia jam fuerunt validæ, & fructuoſæ ratione bonæ fidei; ſed ſolum eſt retinenda illa, in qua fuit defectus, poſtquam memoriæ occurrerit. Hinc qui culpabiliter mortale tacuit, & poſtea in aliis confeſsionibus eſt oblitus illius ſacrilegii, quando tandem ejus recordatur, non tenetur ad has repetendas.

NOTA CELEBREM DOCTRINAM.

3167 QUando reiteratur confeſsio invalida cum Sacerdote, qui priorem illam confeſsionem non audivit, neceſſe eſt omnia mortalia diſtincte & in particulari repetere, exprimendo peccatum, quod tacuit, & ſacrilegium, quod fecit.

Quando vero Confeſſarius eſt idem, etiamſi non recordetur peccatorum, nec diſtincte, nec confuſe, nec pœnitentiæ impoſitæ, ſed ſolum, quod ſibi confeſſus fuerit, tunc ſufficit dicere defectum commiſſum, nempe peccatum, quod tacuit, ſacrilegium, quod fecit, & peccata nova, ſi ſint; de cæteris vero, alias a confeſſario auditis, ſe accuſare in generali; *Item accuſo me de omnibus peccatis, quæ in confeſſione invalida tibi aperui.* Quia in priori confeſſione pœnitens, licet invalide, vere diſtincte ea declaravit, & Confeſſarius pœnitentiam impoſuit. Ita Leand. *tract.* 5. *diſp.* 5. *q.* 91. Dian. *p.* 5. *tract.* 14. *reſ.* 51. D. Antoninus, Lugo, & alii.

3168 Dico tamen melius cum D. Thoma, repetenda eſſe peccata diſtincte, & in particulari, niſi Confeſſarius eorum recordetur ſaltem in confuſo, aut ſaltem niſi recordetur in confuſo, & in communi ſtatus, ac vitæ pœnitentis, quam tunc ducebat, aut pœnitentiæ a ſe impoſitæ, Maſtrius *diſp.* 21. *q.* 8. *n.* 198. Bonac. Navar. & alii; quia ſi ſic non recordetur, non poteſt Confeſſarius recte fungi ſuo munere in medicina, & pœnitentia imponenda; bene vero ſi præfato modo recordetur.

3169 Hinc praxis eſt, ut Confeſſarius, ſi pœnitenti ſibi confeſſo abſolutionem differat ad plures dies, vel quia confeſſio eſt longa, & non poteſt eodem die perfici, vel quia pœnitens eſt indiſpoſitus, tunc accedente termino dilationis, licet non recordetur peccatorum confeſſorum diſtincte, & in ſpecie, ſed ſolum in confuſo, non exigat, ut confeſſio repetatur, ſed ut dolor eliciatur, & abſolvat; quia pœnitens jam ſatisfecit confeſſionis integritati materiali.

3170 Hac ratione, qui eidem Confeſſario eſt confeſſus, hoc modo uti poterit in confeſſionibus repetendis, ſi prudenter timeat, aut inveniat eas ex defectu veri doloris, propoſiti, aut ex aliquo capite fuiſſe invalidas, dicendo, *Accuſo me de omnibus illis peccatis, quæ tibi in aliis confeſſionibus confeſſus ſum.* Vide quantæ utilitatis ſit eumdem ſemper adire confeſſarium.

EX PARTE CONFESSARII

3171 INvalida, & reiteranda confeſſio eſt. 1. Si Confeſſarius verba abſolutionis ſubſtantialiter vitiaverit, aut intentionem actualem, vel virtualem abſolvendi non habuerit. 2. Si careat juriſdictione. 3. Si ſit excommunicatus vitandus, quatenus eſt publice denunciatus, vel notorius percuſſor Clerici; quia habet juriſdictionem impeditam. Valida autem eſt confeſſio, ſi Confeſſarius excommunicatus vitandus ſit in loco ubi ignoratur, & communi errore non habetur, nec creditur excommunicatus; inſuper, ſi habeat titulum, quatenus eſt Parochus, aut vere approbatus; quia in hoc caſu Eccleſia ſupplet juriſdictionem, qua ille caret. Leander *cit. quæſt.* 78. *&* 79. *& com.* Non excuſat autem error particularis. Vide fuſe *a num.* 3256.

3172 Valida eſt, & non iteranda confeſſio bona fide facta cum Sacerdote valde ignaro, quia ad valorem ſufficit notitia de peccato in communi, videlicet, quod pœnitens habeat peccatum; ſacrilega tamen, & inde iteranda eſt, ſi cum eo ſcienter, & ex malitia fiat, Leander *cit. qu.* 74. Diana *part.* 3. *tract.* 4. *reſol.* 121. quilibet Confeſſarius approbatus eſt cenſendus idoneus, niſi certe conſtet de oppoſito.

3173 Valida, & non iteranda eſt confeſſio facta bona fide cum Confeſſario, qui ob ſurditatem, ſomnum, aut diſtractionem, aliqua mortalia non intellexit ſine culpa pœnitentis, & ſolum culpa erit in confeſſario; quod ſi pœnitens id poſtea advertat, ſufficit, quod repetat ea, quæ probabiliter judicat, aut ſcit non fuiſſe audita.

3174 Si vero neſciat, quod illud fuerit; ſi confeſſio eſt brevis, tenetur omnia repetere, quia de ſingulis poteſt prudenter dubitare; ſi longa, non tenetur omnia repetere; quia in tanta multitudine non poteſt de ſingulis prudenter dubitare, ſed ſolum confiteri debet peccatum illud in communi, dicendo: *Me accuſo de peccato illo mortali, quod Confeſſarius non audivit*: ſimiliter, ſi ſint aliqua non audita, quæ pariter determinate diſcernere non poteſt.

3175 Probatur a pari, nam ex ſuperius dictis, qui ſcit ſe commiſiſſe aliquod mortale, & non recordatur quale fuerit, tenetur illud in communi, & in genere confiteri. Similiter, qui dubitat de aliquo mortali a ſe commiſſo, tenetur illud dubium confiteri; & demum, qui dubitat de aliquo peccato in communi, an illud confeſſus fuerit, tenetur illud dubium confiteri; igitur, qui ſcit, vel dubitat, aliquod, vel aliqua mortalia non fuiſſe a Confeſſario intellecta, debet illa in communi, & in genere confiteri, licet neſciat in particulari, qualia illa fuerint.

3176 Debet tamen tunc determinare materiam, quantum fieri poteſt, v. gr. dicendo: *Scio, vel dubito, an Confeſſarius audierit unum peccatum grave meum, & neſcio quale fuerit; ſed tempore illo ſolebam confiteri, tales, vel tales ſpecies peccatorum.* Diana *part.* 4. *tract.* 4. *reſol.* 158. Leander *hic tract.* 5. *diſp.* 5. *qu.* 86. Tamburin. Lugo.

3177 Ad tollendos ſcrupulos, ſciant fideles quod ſi ob aliquem defectum occultum contigerit aliqua eorum confeſſio invalida ſine eorum culpa, in ſequenti confeſſione valida peccata illa fuerunt indirecte abſoluta.

DE SATISFACTIONE.

3178 SAtisfactio Sacramentalis *eſt compenſatio pœnæ temporalis debitæ ob injuriam Deo illatam, conſiſtens in operibus pœnalibus, & laborioſis a Confeſſario taxatis.*

3179 Peccato enim mortali correſpondet culpa, quæ eſt offenſa Dei, & pœna æterna; per Sacramentum pœnitentiæ deletur tota culpa: ita ut peccator redeat in Dei amicitiam; Pœna vero non remittitur tota, ſed commutatur de æterna in temporalem ſatisfaciendam in præſenti, vel in alia vita in Purgatorio. Hanc pœnam temporalem ſatisfactio Sacramentalis compenſat ultra ſuas vires ex opere operato: Ita ut majorem pœnam compenſet jejunium a confeſſario impoſitum, quam voluntarie aſſumptum: Taxa autem ſoli Deo eſt nota.

3180 Satisfactio in voto, videlicet in propoſito eam adimplendi, eſt pars eſſentialis Sacramenti pœnitentiæ, ſe tenens ex parte materiæ proximæ; in eſſe autem exhibito, ſeu in executione, eſt pars integralis, Scotus *in* 4. *d.* 16. *qu.* 1. *litt. E.*

3181 Hinc pœnitens pœnitentiam acceptare tenetur, ita ut qui nullam acceptare vellet, non poſſet abſolvi, quia non eſſet diſpoſitus, nec verum dolorem haberet: ita Com.

3182 Plures tenent eum poſſe pœnitentiam non acceptare, & abſolvi, ſi dicat velle pœnam in Purgatorio ſolvere. Et quamvis etiam id admittat Scotus *in* 4. *d.* 19. *qu. unic. litt. D.* in caſu, quo alias pœnitens recederet deſperatus; hic tamen caſus eſt metaphyſicus, qui forte numquam contigit, adeoque in praxi non eſt a communi recedendum.

3183 Confeſſarius vero debet eſſe prudens in pœnitentia imponenda; quamvis enim proprie pro peccatis contra Deum, ut ſuperbia, pro pœnitentia injungenda ſit oratio, pro peccatis contra proximum, ut avaritia, eleemoſyna, & pro peccatis contra ſe ipſum, ut peccata carnis, jejunium; Confeſſarius tamen debet uti prudentia, ut pœnitentiam imponat moderatam, convenientem ſtatui, & conditioni perſonæ, ac pœnitentis fragilitati: hac ratione ſæpe ſæpius ſolent Confeſſarii pro peccatis carnis non jejunia, ſed orationes injungere. Imo ſi pœnitens roget, ut aliam pœnitentiam mitiorem imponat, non ſit nimis rigidus Confeſſarius, ſed libenter immutet, ante oculos habens illud Matth. 12. *Arundinem quaſſatam non confringet, & linum fumigans non extinguet.*

3184 Confeſſarium poſſe pœnitentiam imponere liberam per modum conſilii, non præcepti, tenet Diana, & Bonac. hic.

3185 Probabilius tamen dico non poſſe. Maſtrius

diſp.